

DET KGL. NORSKE VIDENSKABERS SELSKAB, MUSEET

rapport

ARKEOLOGISK SERIE 1983:1

Øvre Glomma

Arkeologiske undersøkelser 1982

i forbindelse med konsesjonssøknad

Kristian Pettersen

Universitetet i Trondheim

"Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab, Museet. Rapport. Arkeologisk serie" skal bringe stoff fra det faglige og geografiske ansvarsområde som Antikvarisk avdeling, DKNVS, Museet representerer.

I serien publiseres materiale som en av ulike hensyn finner ønskelig å gjøre kjent. Oftest vil det dreie seg om foreløpige rapporter, og materialet kan senere bli bearbeidet for videre publisering. Oppdragsrapporter vil utgjøre en stor del av serien.

Rapport-serien er ikke periodisk, og antall nummer pr. år vil variere. Serien startet i 1973. Det fins parallelt en "Botanisk serie" og en "Zoologisk serie".

"Arkeologisk serie" trykkes i A4-format i offset. Minimum opplag er 50.

Som regel blir norsk språk brukt, også i referat og sammendrag. Medarbeidere fra andre land kan bruke sitt morsmål, om nødvendig med norsk referat.

For manuskriptet, illustrasjoner, referanser o.l. følges vanlige retningslinjer. (Jfr. retningslinjer for K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Miscellanea). Innholdet sammenfattes vanligvis i et innledende abstract eller et fylldigere avsluttende sammendrag.

Utgiver:

Universitetet i Trondheim
Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab, Museet,
Antikvarisk avdeling.
N-7000 Trondheim.

DET KGL. NORSKE VIDENSKABERS SELSKAB, MUSÉET

RAPPORT ARKEOLOGISK SERIE 1983:1.

ØVRE GLOMMA
ARKEOLOGISKE UNDERSØKELSER 1982
I FORBINDELSE MED KONSESJONSSØKNAD

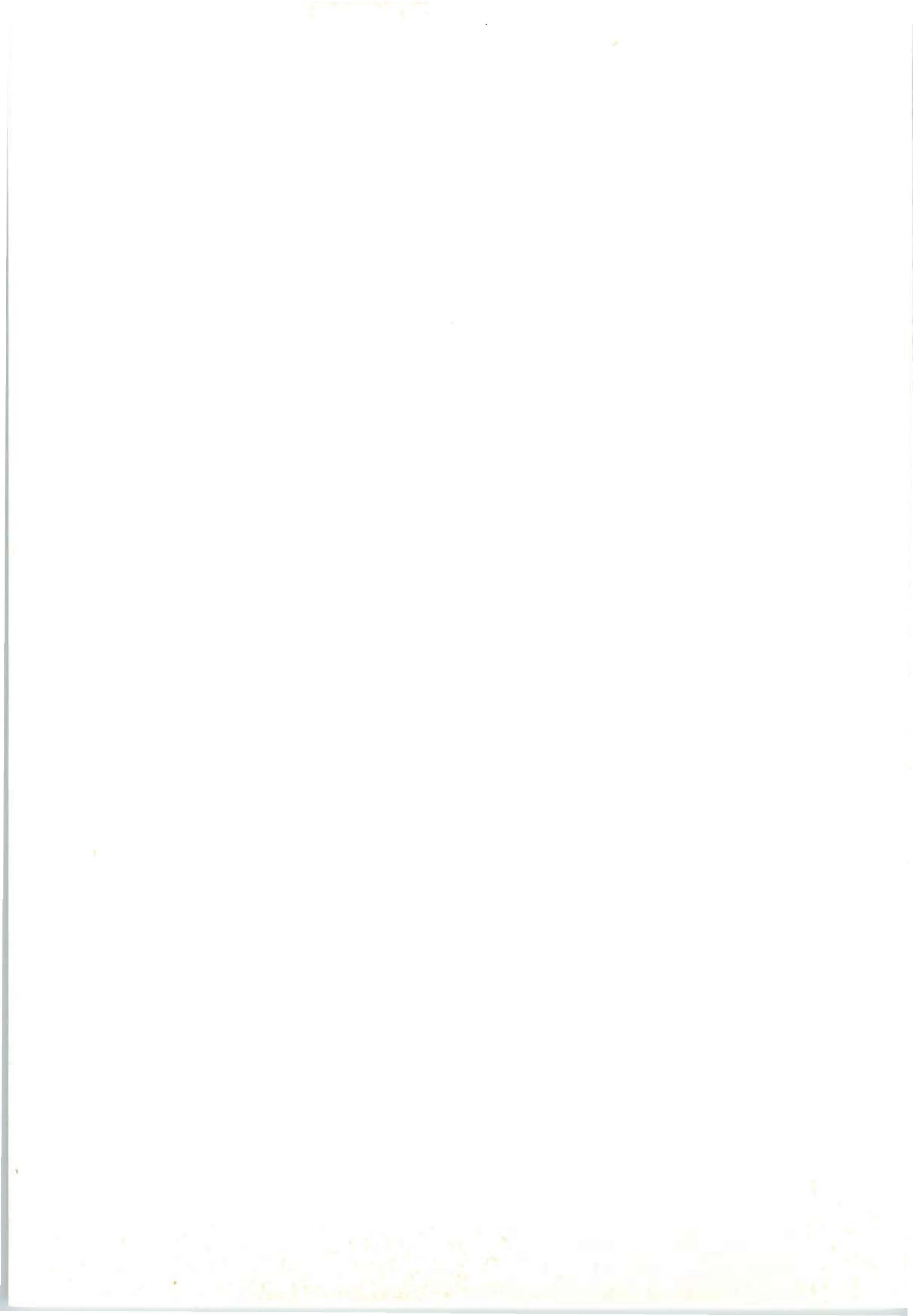
Kristian Pettersen

K.norske Vidensk.Selsk.Mus.Rapp. A 1983:1.

Pettersen, Kristian: Øvre Glomma. N-7000 Trondheim, februar 1983.

400 ekspl. ISBN 82-7126-333-1

ISSN 0332-8546

A B S T R A C T

Pettersen, Kristian: Upper Glomma. Archaeological investigations 1982 in connection with plans of hydroelectric development.

The investigations have mainly been concentrated around the lakes Rien and Feragen, and to some extent in the Hådalén watercourse.

In these areas there were found 47 hitherto unknown monuments and places used in the past. The most significant type of places are the Stone Age sites of which it was found 40. Further there were found six hunting-pits, two pits with charcoal at the bottom and one grave-mound.

Most of the Stone Age sites around the lake Feragen and in the Hådalén watercourse are partly damaged by an earlier regulation in connection with floating of timber.

The investigation give evidence of people using this area for about 4000 years, from late Stone Age and into the Viking Age (ca. 3000 B.C. - ca. 1000 A.D.).

From late Stone Age we have found artifacts showing hunting, fishing and exploiting of local raw materials of which quartzite is the dominant one. But also flint has been used.

The actual plans for regulation of the watercourses, as a whole, probably mean minor damage to the prehistoric places.

Kristian Pettersen, University of Trondheim DKNVS Museum, Archaeological Department, N-7000 Trondheim.

I N N H O L D

ABSTRACT.....	s. 2
1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSENE	s. 5
1.1. Utbyggingsplanene - kontra kulturminner	s. 5
1.2. Tidligere arkeologiske undersøkelser	s. 7
1.3. Utbyggingsområdene i kulturhistorisk sammenheng	s. 7
2. REFERANSER	s. 9
3. UNDERSØKELSENE	s.10
3.1. Faglig og praktisk opplegg	s.10
3.2. Registreringsområdenes naturforhold	s.13
3.3. Registreringer	s.15
3.4. Konklusjoner fra registreringene	s.62
4. REGISTRERTE DATA I KULTURHISTORISK SAMMENHENG	s.63
4.1. Kulturminnetypene	s.63
4.2. Artefaktmaterialet på steinalderlokalitetene	s.66
4.3. Kort kulturhistorisk skisse for områdene	s.71
5. KULTURHISTORISKE VERNEVERDIER	s.73
5.1. Hvilke verneverdier antas å gå tapt ved utbyggingen? ...	s.73
5.2. Aktuelle undersøkelser dersom Øvre Glomma utbygges etter de foreliggende planer	s.76
LITTERATUR	s.78

1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSENE

1.1. UTBYGGINGSPLANENE - KONTRA KULTURMINNER

Arkeologisk avdeling foretok i 1973 arkeologiske undersøkelser i Øvre Glomma i forbindelse med tiltenkt konsesjonssøknad (jfr. Rapport v/ Kurt Alterskjær 1973). Etter denne undersøkelsen avga Arkeologisk avdeling uttalelse. En foretok videre befaring av en del tiltenkte anleggsområder i 1975 og avga uttalelse om disse rett etterpå.

I 1981 ble Muséet gjennom pressen kjent med at konsesjonsbehandlingen av Øvre Glomma befant seg i slutfasen. En tok da i første omgang kontakt med Miljøverndepartementet for å få tilskyndet en framdriftsplan for de tidligere forutsatte arkeologiske undersøkelsene. Det ble i henvendelsen også pekt på at Øvre Glomma er en del av det sørligste sørsamiske kjerneområdet og at Arkeologisk avdeling ikke hadde utført samisk-arkeologiske undersøkelser her, slik loven forutsetter.

Etter drøftinger med Glommens og Laagens Brukseierforening ble det oppnådd enighet om et omfang av nye undersøkelser. Arkeologisk avdeling ville da foreta supplerende registreringer ad forhistorie/middelalder i 1982. Nyregistreringer ad samisk arkeologi måtte på grunn av avdelingens kapasitetsproblemer vente til feltsesongen 1983.

Ved de planlagte undersøkelsene mente Arkeologisk avdeling i første rekke å få en å jourført vurdering og avklaring av hvilke undersøkelser som ville være nødvendige dersom konsesjon ble gitt, samt vilkårene for en slik konsesjon i forhold til kulturminnene. En antok på forhånd at inngrepene ved reguleringen ble små hva angikk muligheten for å berøre urørte kulturminner og langt mindre enn de inngrep som avdelingen uttalte seg i relasjon til i 1973. (Hyllingen-magasinet tatt ut og ingen demming av Rien). En har arbeidet ut fra en bedømmelse av saken hvor en mente det var usannsynlig at de foreslåtte tiltak ville kunne berøre automatisk fredete kulturminner på en slik måte og i et slikt omfang at Muséet ville gå i mot vesentlige deler av utbyggingsplanene. En tok her også med i betraktingen at Feragen tidligere er fløtningsregulert med de ødeleggende konsekvenser det har hatt for kulturminner inntil sjøen.

I korthet går de foreliggende utbyggingsplanene ut på en regulering ved senking av sjøene Rien og Feragen samt overføring av sjøen Hyllingen til

Rien. Vannet fra Feragen kanaliseres inn i Hådalssvassdraget mens vannet fra Rien og Hyllingen brukes ved Rien kraftverk, som forøvrig legges i fjell.

Planene kan kort skisseres slik m.h.t. terrenginngrep:

1. Overføring av Hyllingens avløp til Rien. Terrenginngrep her blir anlegg av en fast terskel i utløpsosen samt et tunnelinntak. Hyllingen reguleres ikke.
2. Rien forutsettes regulert 8,4 m ved senking. Vannstanden i sjøen varierer normalt ca. 1,0 m fra lavvannstand til flomvannstand. Høyeste regulerende vannstand blir liggende midt i dette intervallet. Terrenginngrep her blir foruten reguleringen anlegg av lukesjakt til tunnel samt to terskler, en ved Øversjøen og en ved Rihåen. Mellom Øversjøen og Rien legges elveløpet om og det skjer også en omlegging av anleggsveg til Riosen.
3. Feragen forutsettes regulert 4,9 m ved senking. Feragen er fra gammelt av regulert som fløtningsmagasin. Ved vanlig smeltingsflom blir høyeste regulerende vannstand liggende ca. 0,35 m under den gamle fløtningsvannstanden. Terrenginngrep her blir lukehus ved Feragshåen, kanalisering av Feragselva samt legging av tunnelmasser m.v. i elveleiet og langs bredden av Feragselva. I tillegg kommer ombygging av de gamle fløtningsdammene i Hådalssvassdraget til terskler med fast overløp.

Øvrige anleggsområder:

Anleggsområdet med anleggsveg ved Rien kraftverk. Utbedring av eksisterende veg samt omlegging av de siste 600 m fram til Riosen. Sjøen utbedring av eksisterende traktorveg til Hyllingen. Anlegg av ca. 300 m ny veg fram til lukehus ved Feragen.

I 1975 ble følgende anleggsområder befart av Arkeologisk avdeling:

Anleggsområdene ved Feragshåen; terskel samt mulig veg ved Hyllingen; terskel ved Rihåen samt veg og anleggsområder forøvrig ved Rien kraftverk.

Øvrige anleggsområder med kjent beliggenhet unntatt kraftlinjetraséene i forbindelse med Rien kraftstasjon ble befart ved undersøkelsen i 1982.

1.2. TIDLIGERE ARKEOLOGISKE UNDERSØKELSER

I 1973 foretok Arkeologisk avdeling som nevnt en innledende undersøkelse i Øvre Glomma. Det ble ved denne registrert én steinalderlokalitet ved Rien og to steinalderlokaliteter ved Feragen. Fig. 3 og 4 (Alterskjær 1974). I 1975 ble det under befarings av anleggsområder funnet enda en steinalderlokalitet, ved Feragselva, fig. 4. (Alterskjær 1975). Disse lokalitetene og deres relasjon til de aktuelle utbyggingsplanene vil bli videre omtalt senere.

1.3. UTBYGGINGSOMRÅDENE I KULTURHISTORISK SAMMENHENG

Fra Muséets arkiver er det kjent et sparsomt utvalg kulturminner fra perioden forhistorisk tid/middelalder innen de områder hvor det er tiltenkt inngrep i forbindelse med utbyggingen. For å kunne komme fram til et brukbart geografisk sammenligningsområde for kulturminnene, har en i tråd med senere års praksis brukt de enkelte delvassdrags nedbørfelter som ramme. For Øvre Glomma-utbyggingen kan områdene deles i tre: nedbørfeltene rundt Rien, Feragen og Håsjøen-Rambergssjøen. Rent praktisk har en også sett Langtjønnna ved S-siden av Feragen med i dette bildet, da dette området er spesielt viktig idet det representerer forbindelsen med Femunden. Når en unntar de registreringer Muséet foretok i 1973 og 1975 i forbindelse med utbyggingsplanene, så viser fig. 1 omfanget av de på forhånd kjente fornminner. Disse er:

2 fangstgropsystemer ved Langtjønnna/Feragshåen (G.Bolstad 1980:26).

2 mulige fangstgroper på Strikkertvollen. (Opplysn. fra J.Strickert 1957 i Muséets topografiske arkiv.)

Steinalderlokalitet ved Langtjønnna (T 19527, T= museumsnr. v/DKNVSM).

Steinalderlokalitet ved Håsjøen (T 19116).

2 køllehoder av stein fra Gjerdet, Feragen (T 16120).

Skiferkniv med dyrehode på skaftenden fra Notåsen v for Rien (T5012)

Sverd fra vikingtid, fra Øyen nordre ved Feragen (T 16437).

I tillegg har en de 4 steinalderlokalitetene som ble reg. av Muséet i 1973 og 1975:

Rien I   T 19292 (1973)

Feragen I   T 19290 (1973)

Feragen II: T 19291 (1973)

Feragshåen I: T 19602 (1975)

Før registreringene i 1982 tok til, ble det foretatt en vurdering av de aktuelle utbyggingsområder, med hensyn til hvilke hypoteser en skulle arbeide etter ved registreringen. Denne er foretatt ut fra de opplysninger som foreligger fra nedbørfeltene og Røros kommune spesielt, men også sett i en videre geografisk sammenheng. En kan skissere disse hypotesene punktvis:

1. En må gå ut fra at områdene langs vatna, som det forøvrig er påvist ved Femunden, må være en utløper mot V av det yngre steinalderkompleks som fins i de indre nordlige deler av Den Skandinaviske Halvøy (t.eks. Magnus og Myhre 1976:199ff).
2. Med bakgrunn i markante jernalderfunn fra Aursunden-området er det visse muligheter for at den yngre jernalders ekspansjon kan ha strukket seg inn i de aktuelle områder og etterlatt seg levninger.
3. Områdene synes sentrale i forbindelse med fangst i jernalder (fangstgroper).
4. Områdene kan inneholde rester etter jernvinneplasser.

Med de spredte spor som fantes, kunne en da ikke slutte stort mer enn at området må ha vært utnyttet både i stein- og jernalder, men omfanget av dette var uvisst. Steinalderen syntes avgjort mest markert i det foreliggende materialet.

Vår hovedoppgave ble da å søke etter kulturminner i relasjon til disse hovedhypoteser innen de områder som sto i fare for å bli berørt ved utbyggingen.

2. REFERANSER

Kart: Oversikt over Øvre Glomma. M 1:250 000. Fig. 1.

M711, 1719 I og IV, 1720 I-III, med inntegnede kulturminner.
Fig. 2-4.

Fotografier: Arkivnr. 1540-1544 og C 4525. Alle fotografier er tatt av
Kr. Pettersen.

Funn: T 20423 - 20462.

Litteratur: Se litteraturliste.

3. UNDERSØKELSENE

3.1. FAGLIG OG PRAKTISK OPPLEGG.

3.1.1. Generelt.

Undersøkelsene ble utført etter de tradisjonelle metoder ved vassdragsregistreringer. En har lett etter artefakter i de åpne strandpartiene og tatt prøvestikk i mose-/torvdekkede områder innenfor. For det meste har prøvestikking skjedd med bruk av graveskje på grunn av det meget tynne jordsmonn. Bare ved Rien og i en del anleggsområder var jordsmonnet så tykt at en måtte bruke spade. En har i arbeidet konsentrert seg om de arealer som antas å bli direkte berørt av utbyggingen: strandsonene ved sjøene samt rasfarlige områder i nærheten av sjøene, og i tillegg anleggsområdene forøvrig. En har undersøkt de planlagt direkte berørte områdene slik disse framgår av de reviderte planer som Arkeologisk avdeling mottok 19.1.1982 fra Glommens og Laagens Brukseierforening. I tillegg har en brukt ca. 25% av arbeidsinnsatsen i felt til registreringer i nedbørfeltene utenom de direkte berørte områder. Denne innsatsen er i vesentlig grad brukt rundt sjøene. Dette for å ha et sammenligningsgrunnlag for de fornminneområder som måtte bli berørt. Sistnevnte er i tråd med den vurderingsprosedyre en har brukt ved vurdering av fornminners og fornminneområders verneverdi de senere år.

Når det gjelder de enkelte registrerte lokaliteter, skal det gjøres oppmerksom på følgende:

1. Når intet annet er sagt, stammer funn av steinalderartefakter fra overflatefunn, altså funn beliggende i dagen.
2. Det er bare i beskjedne utstrekning uttalt noe om bevaringsgrad av steinalderlokalitetene. Dette er et spørsmål som det er vanskelig å si noe sannsynlig om. Det som imidlertid kan sies er at samtlige av de lokaliteter hvor det er funnet artefakter i strandsonen, er berørt av utvasking evt. annen erosjon, men i hvilken grad er det oftest vanskelig å si.

Hvor konfliktvurdering er utelatt, betyr det at den registrerte lokalitet ligger i antatt trygg avstand utenfor et direkte berørt område etter de foreliggende utbyggingsplaner. Vår vurdering av konflikt er foretatt på stedet og baserer seg på de tilgjengelige opplysninger om inngrep i forbindelse med utbyggingen som forelå ved registreringens begynnelse.

Vannstanden i de enkelte vassdrag ved undersøkelsen:

Håsjøen : Ca. 1,5 m under høyeste vannstandsmerke i terrenget.
Rambergsjøen : Ca. 0,5 m under høyeste vannstandsmerke i terrenget.
Rien : Ca. 0,5 m under høyeste vannstandsmerke i terrenget.
Feragen : Ca. 1,0 m under høyeste vannstandsmerke i terrenget.

For Håsjøen, Rambergsjøen og Feragen må dette være omtrent minimal vannstand ettersom en bare så vidt hadde overløp over bunnen i de respektive tømmerdammene.

Registreringene av de direkte berørte områder i forbindelse med utbyggingsplanene (i all hovedsak tidligere utvaskede strandområder) regnes med dette som avsluttet.

Når det gjelder forhold som kan være oversett ved registreringen dreier det seg antatt fremst om at enkeltfunn, evt. funnområder, i øverste del av blokkrikt område særlig langs Feragen, kan være oversett. Dette vil imidlertid neppe ha noen betydning i forbindelse med utbyggingen, da dette øverste området ikke vil bli berørt evt. i ubetydelig grad. En må her huske at strandområdene er så godt som fullstendig utvasket unntatt de øverste 10-30 cm.

Kulturminnene er dokumentert ved hjelp av verbal dokumentasjon og fotografi. De er inntegnet på kart i m 1:50 000 samt i et par tilfelle på skisser. For hvert enkelt kulturminne er det også på stedet gjort en vurdering av konfliktgrad. En har også plukket opp og tatt med et utvalg artefakter fra steinalderlokalitetene til nærmere undersøkelse.

Til undersøkelsene er det gått med ca. 8 ukeverk i felt. Deltakere har vært mag.art. Kristian Pettersen (leder) og stud.phil. Geir Tilseth, Trondheim, (ass.). Arbeidet ble utført i tiden 3.-30. september 1982.

Ved undersøkelsene langs Feragen og Rien ble det brukt båt.

3.1.2. LØSMASSEFORHOLD RUNDT RIEN OG FERAGEN

Undersøkelse av løsmasseforholdene rundt Rien og Feragen er foretatt av førstelektor Karl Anundsen ved Geologisk Institutt, Norges Tekniske Høgskole (Anundsen 1974). Disse undersøkelsene er av stor betydning for bedømmelsen av hvorvidt utrasing evt. annen erosjon kan virke inn på kulturminner som ligger helt inntil strandsonene rundt Rien og Feragen.

Hver enkelt registrert kulturminnelokalitet ble i felten vurdert på stedet m.h.t. erosjonsfare, ut fra de opplysninger om løsmasseforholdene som foreligger. Ettersom de sistnevnte opplysninger ikke er spesielt detaljerte i relasjon til problemstillingen om hvorvidt kulturminner kan bli berørt av reguleringen eller ikke, er det i tillegg under registreringen brukt et erfaringsmessig skjønn i vurdering av konfliktgrad. Her er da bl.a. de lokale topografiske forhold i tillegg til mengden av finsedimenter på stedet tatt i betraktning i tillegg til de generelle utsagn fra den kvartærgeologiske ekspertise. En fikk under registreringen også et godt innblikk i den utvasking og ødelegging av lokalitetene som allerede har skjedd tidligere og som fortsatt skjer i dag.

Ifølge Anundsen domineres området rundt Rien av bunnmorenemateriale. Denne jordarten går helt ned til strandkanten og kan observeres et stykke uti vannet. Bortsett fra et par mulige rasfarlige områder i morenen, på nordsiden av Langvika, ansees moreneskråningene for stabile. Jeg vil da fremheve at de registrerte kulturminner langs Rien som kan bli utsatt for inngrep i forbindelse med den planlagte regulering alle ligger på morene. Disse burde da ligge stabilt til m.h.t. utrasinger, mens en utvaskingseffekt derimot vil kunne gjøre seg gjeldende.

Også området rundt Feragen domineres ifølge Anundsen, av bunnmorenemateriale til ut i vannet. Som i Rien utgjøres mesteparten av strandbeltet av stabilt materiale. I enkelte bukter har det lagt seg opp sand som det også kan ventes noe erosjonsras i. Det forventes også en viss elve-erosjon ved utløpet av en del bekker langs Feragens østside.

De to sistnevnte erosjonsområder ved bekker og i bukter er aktuelle i forbindelse med beliggenheten av 2-3 steinalderlokaliteter ved Feragen.

3.1.3. FUNN AV ARTEFAKTER (REDSKAPER OG REDSKAPSAVFALL).

De artefakter som ble funnet ved registreringene er her forsøkt katalogisert etter morfologiske trekk. En har som utgangspunkt brukt klassifiseringsforslaget fra 1976 (K.Helskog, S.Indrelid og E.Mikkelsen 1976). Det har i funngjennomgangen ikke alltid lyktes å bruke dette klassifiseringsforslaget, på grunn av spesielle problemer med artefaktenes råstofftype og bevaringstilstand. Det største problemet her er at en del av materialet er

påvirket av ild og derved foreligger oppsprukket. Dermed kan en i en del tilfeller ikke si sikkert t.eks. hva som er kjerner og hva som er avslag. En får da også problemer med å skille ut typer når det gjelder kjerner. Kjernene i materialet er ofte vanskelig å henføre til typer også uten ildpåvirkning. De er ofte slått til fra mange kanter og er i det hele svært uregelmessige, morfologisk sett. Kjerner som ikke er typesikre er derfor her ført opp som uregelmessige. For å få en viss konsekvens i funngjennomgangen er da følgende rettesnor brukt: Alle skjørbrrente artefaktstykker som ikke med rimelig sikkerhet kan henføres til annen kategori er her talt opp som avslag. Etter samme linje er da alle fragmenter av artefakter katalogisert som hele i de tilfeller en kan se hvilken kategori de tilhører.

For de artefakter som ad en noe subjektiv vei lar seg klassifisere som tradisjonelt påpekte redskapstyper i funksjonell henséende, er det for hver lokalitet utarbeidet egen alfabetisk oppsatt liste. Her har en innarbeidet funna både etter morfologiske kriterier og funksjonelle (satt i parentes). I tillegg foreligger det som en vil se, en del retusjerte artefakter hvor de tradisjonelle redskapskriterier passer dårligere. Trimmingsretusj på artefakter er ikke tatt med i katalogiseringen.

3.2. REGISTRERINGSOMRÅDENES NATURFORHOLD

3.2.1. RIEN.

Rien ligger ca. 748 m o.h. Sjøen har et nedbørfelt på 172 km². Hovedinnløpet kommer fra Riasten i NV. Fra Rien renner Glomma ut i Aursunden. Områdene rundt Rien domineres av relativt lave åser og fjell samt viddeområder, enkelte steder bjørkekledt. Vatnet ligger imidlertid ikke langt unna bjørkegrensen, snaufjellet er like ved. Særlig markert er dette mot NØ. Det er bjørkeskog rundt hele vatnet, også noe dvergbjørk. Forøvrig utgjøres vegetasjonen i hovedsak av lyng, gress og mose.

Området langs strandkanten i V-lige del N for Langvika, domineres av blokkrike partier, ofte med en høyere grusvoll rett innenfor og myrlendte partier innenfor vollen igjen. Her er det bare få sand- og fingrus-strender. Alle slike strender består for det meste av grus som er omrotet og skylt opp som en voll langs stranda. Det er tydelig at vind og bølger står hardt på her og har omformet strandområdene. Eventuelle steinalderlokaliteter i strandsonen her må sannsynligvis være ødelagt ved utvasking og befinne seg nedi det tykke gruslaget i stranda.

På Ø-sida er det svært urent farvann langs land. Mange steder ligger morenerester i vannskorpa til et godt stykke uti vannet. På denne siden er det også få sandstrender og de som fins er svært små. Strendene består her i regelen av blokker. Av og til stikker bergnes ut. Særlig på strekningen mellom Øversjøen og Strikkertvollen skulle det i alt være mange tørrlendte nes som kan peke seg ut som egnet til steinalderlokaliteter. Slike steder ligger imidlertid noe over vannet og blir liggende fra én opptil flere meter over planlagt flomvannstand ved regulering.

Generelt kan en si at blokksonene dominerer i strandpartiene. En del myrpartier strekker seg også helt ned til vatnet.

3.2.2. FERAGEN

Feragen ligger ca. 654 m o.h. Sjøen har et nedbørfelt på 198 km^2 . Hovedinnløpet ligger i NV og kommer fra Røragen. Feragen har avløp via Feragselva, Håsjøen, Rambergsjøen og Håelva til Glomma. Området rundt sjøen domineres av lave, langstrakte åser som strekker seg slakt ned mot vannet. Furuskog dominerer, men også en del bjørk preger området. Feragen er fra gammelt av fløtingsregulert. Røros Skogforvaltning angir høyeste regulerte vannstand til ca. kote 655,25. I strandsonen er blokkrike områder mest vanlig. Det er mindre innslag av sand- og grusstrender, ofte sammenhengende over større areal. På Ø-siden av Feragen består slike strender ofte av oppskylt masse. Jordsmonnet rundt sjøen er tynt der det ikke er myr. Ofte fins kun reinlav med et cm-tykt jordlag under, og den underliggende grus trer hyppig i dagen, særlig der det er tørrlendt.

Feragshåen.

Topografien er nokså variert. Karakteristiske trekk er de utvaskede strandsonene.

På SV-siden av Feragshåen er det lange myrlendte strekninger og også lange blokkrike strender med svære blokker, omtrent uten vegetasjon. Innimellom fins tørre moreneknauser ned mot vatnet og det er her steinalderlokalitetene ligger. På NØ-siden av Feragshåen er det mindre myrlendt og flere tørrlendte knauser enn på SV-siden. I N ligger som regel moreneryggene høyere og lengre fra vatnet.

3.2.3. HÅDALSVASSDRAGET

Dette inngår ikke i reguleringsplanene og beskrives derfor ikke her. Inngrepene her blir som nevnt utelukkende en erstatning av de gamle tømmerdammene med terskler med fast overløp.

3.3. REGISTRERINGER

1. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1719 I. Fig. 4

UTM 464 312

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Skjevhaen.

Beliggenhet:

På SV-siden av VNV-ØSØ-gående grusrygg, nederst i en ujevn skråning ned mot ei myrflate, ca. 15 m fra denne flata.

Terrengets art.Utsikt:

Tørrlendt skråning. Lyng- og mosegrodd med spredt bjørk og furu. Området er et hogstfelt. Fritt utsyn unntatt i sektoren NØ til NV.

Utstrekning:

Ukjent. Det er mulig at lokaliteten kan henge sammen med lokalitet nr. 2.

Beskrivelse:

Nederst i skråningen ble det funnet artefakter beliggende oppå torva. Forøvrig ble det på flere steder funnet artefakter beliggende i torvas øverste del slik at de lå delvis i dagen. Det ble på stedet også observert skjorbrent stein. Antatt urørt lokalitet.

Funn: T 20423: 8 avslag, kvartsitt

1 mulig avslag (skjorbrent), kvartsitt.

Samlet vekt 22,2 g.

Konfliktvurdering:

Det foreligger ikke planer som tyder på at lokaliteten blir berørt. Ettersom det skal foretas anleggsvirksomhet i elva tett ved, må en være klar over

lokalitetens beliggenhet og holde seg langt unna med anleggsmaskiner. Jordsmonnet er på stedet svært tynt og enhver bruk av kjøretøyer/anleggsmaskiner på stedet vil skade lokaliteten.

Foto: Fig. 10.

2. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1719 I. Fig. 4.

UTM 466 312

Reg.v/ Kristian Pettersen

Lokalitetsnavn:

Skjevåen.

Beliggenhet:

På et flatt parti som skråner meget svakt ned mot SV! Ca. 10 m fra et horisontalt myrparti.

Terrengets art.Utsikt:

Tørrlendt mosevokst flate med litt lyng og små bjørk og furu.

Utstrekning:

Ukjent. Det er mulig at lokaliteten kan henge sammen med lokalitet nr. 1.

Beskrivelse:

Innen et areal på ca. 10 x 10 m ble det i overflaten og rett under et tynt torv/moselag funnet mye skjørbrent stein. Det ble også funnet et artefakt her. Antatt urørt lokalitet.

Funn: T 20424: 1 avslag, kvartsitt. Mulig noe svært fin retusj i ene enden.

Vekt. 40,8 g.

Konfliktvurdering:

Som ved lokalitet nr. 1.

Foto: Fig. 10.

3. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1719 IV. Fig. 2.

UTM 372 304.

Reg.v/ Kristian Pettersen

Lokalitetsnavn:

Håsjødammen.

Beliggenhet:

I Ø-skråningen av en grusrygg samt noe videre mot Ø på en utvasket tange som stikker ut i sjøen.

Terrengets art.Utsikt:

Kant av grusrygg ned mot vannet. Ligger åpent til mot vannet med fri utsikt unntatt mot V og N. Grusryggen bevokst av furu og bjørk, det utvaskede område noe bevokst av små lauvtrær.

Utstrekning:

Ukjent, men strekker seg over et antatt større areal. Kan henge sammen med lokalitet nr. 4.

Beskrivelse:

Det ble funnet artefakter over et område på minst 20 x 10 m, fra kanten av grusryggen i V til ca. 3 m fra vannlinjen. Det ble dessuten funnet ett kvartsittavslag i et åpent parti inne på grusryggen i V. Området er for størstedelen utvasket ved høyere vannstand. Ettersom flere avslag ble funnet helt oppi skråningen på grusryggen, må en anta at deler av lokaliteten er intakt.

Lokaliteten ligger inntil N-enden av fløtningsdammen av betong, på Ø-siden av denne. Nærmeste funn ble gjort ca. 5 m fra dammens ende i N.

Det ble i området også påvist spredt skjørbrønt stein.

Funn: T 20425: 9 avslag, kvartsitt, herav ett med fin til grov retusj og
ett med mulig retusj

2 uregelmessige kjerner, kvartsitt

1 avslag, kvarts

Samlet vekt ca. 670 g.

Konfliktvurdering:

Ettersom det foreligger planer om anlegg av terskel der fløtningsdammen nå ligger, vil anleggsarbeider i forbindelse med terskelen kunne virke inn på lokaliteten. Ved anleggsdrift som tar hensyn til lokalitetens nærvær, bør imidlertid konflikt sannsynligvis kunne unngås omtrent fullstendig.

4. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1719 IV. Fig. 2.

UTM 373 305

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Håsjødammen.

Beliggenhet:

På ei utvasket strand, fra vannlinjen til ca. 5 m fra og ca. 0,5 m over vannlinjen. Ca. 50 m NNØ for N-enden av betongdammen ved enden av Håsjøen.

Terrengets art.Utsikt:

Utvasket strandsone, delvis bevokst med små lauvtrær. Fri utsikt over vannet fra S til Ø.

Utstrekning:

Ukjent. Kan henge sammen med lokalitet nr. 3.

Beskrivelse:

På den utvaskede strandflata ble det funnet artefakter over et område på minst 5 x 10 m. Det ble her også observert ett fragment av skjørbrent stein.

Funn: T 20426: 13 avslag kvartsitt, hvorav ett med mulig fin til grov retusj.

2 flekkelignende avslag, kvartsitt.

1 uregelmessig kjerne, kvartsitt.

Samlet vekt 368,1 g.

Konfliktvurdering:

Ut fra de foreliggende planer synes ikke lokaliteten å bli berørt.

Foto: Fig. 12.

5. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1719 IV. Fig. 2.

UTM 370 306.

Reg. v/Geir Tilseth.

Lokalitetsnavn:

Mellom Håsjøen og Rambergsjøen.

Beliggenhet:

I vegskjæringen tett ved privat veg mellom Rambergsjøen og Håsjøen. Lokalteten ligger ca. 30-50 m NØ for elva mellom de to sjøene.

Terrengets art.Utsikt:

Utrast veiskjæring samt veibane i et SV-hellende terreng ned mot elva mellom Håsjøen og Rambergsjøen.

Utstrekning:

Ukjent. Funnene begrenses innen et område på ca. 5 x 3 m, inkludert vegbanen.

Beskrivelse:

I veiskjæringen ble det funnet artefakter samt ett artefakt i vegbanen tett ved. Funnene ble gjort i overflaten og området er omrotet p.g.a. veien.

Funn: T 20427: 4 avslag, kvartsitt.

Samlet vekt: 33,6 g.

Foto: Fig. 13.

6. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1719 IV. Fig. 2.

UTM 369 306.

Reg.v/ Geir Tilseth.

Lokalitetsnavn:

Mellom Håsjøen og Rambergsjøen.

Beliggenhet:

I en vegskjæring for vegen fra brua over løpet mellom Håsjøen og Rambergsjøen, samt langs elva ca. 10 m N for brua.

Terrengets art.Utsikt:

Terrenget er svakt skrånende og flatt helt nede ved elva og brua. Vegskjæringen hvor funnene ble gjort er ca. 2-3 m høy og har opprinnelig vært en høyere grusrygg.

Utstrekning:

Ukjent, men funnene ble gjort innenfor et areal på ca. 20 x 20 m.

Beskrivelse:

Funn av artefakter ble gjort i overflaten i vegskjæringen og i utrast masse

og torvkant langs elva. Bare på ett område (på ca. 20x20 cm) ble det ved litt graving funnet ca. 75 artefakter.

Funn: T 20428: 98 avslag, kvartsitt hvorav ett med fin retusj

3 splinter av kvartsitt

1 mikroflekk, kvartsitt

3 antatte kjerner, kvartsitt.

Samlet vekt 472,5 g.

a) Retusjert avslag (skraper) av mørk grå kvartsitt. Fin retusj over hele distalpartiet. Største utstrekning 8,0 cm, vekt 76,7 g.

Foto: Fig. 14 og 15.

7. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1719 IV. Fig. 2.

UTM 369 306.

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Mellom Håsjøen og Rambergssjøen.

Beliggenhet:

I en SV-skråning ned mot elva. ca. 30 m NNV for brua over elva.

Terrengets art.Utsikt:

Kanten av grusterrasse inntil elva. Bevokst av furu og bjørk. Fri utsikt mot elva.

Utslekning:

Ukjent. Mulig sammenhengende med lokalitet nr. 6.

Beskrivelse:

I den åpne skråningen mot elva ble det funnet artefakter. Oppå terrassen ble det i urørt jordsmonn funnet et avslag av kvartsitt med trimmingsretusj. Funna ble gjort over et areal av ca. 3 x 8 m, fra ca. 0,5 m fra elva og helt opp til terrassens kant.

Funn: T 20429: 8 avslag, kvartsitt.

Samlet vekt, 86,2 g.

Foto: Fig. 16.

8. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1719 IV. Fig. 2.

UTM 364 303.

Reg.v/ Geir Tilseth.

Lokalitetsnavn:

Rambergsjøen.

Beliggenhet:

Ca. 60-70 m N for vei (nr. 702) forbi Rambergsjøen. Ca. 10-20 m fra vannkanten.

Terrengets art.Utsikt:

På et flatt, NØ-orientert nes som stikker ut i Rambergsjøen. På området finnes flere ildsteder fra nyere tid. Vegetasjonen består av spredte mindre furuer og bjørk, samt lyng og mose. Mose- og lyngdekket er meget tynt enkelte plasser. Området er tørt med sand og grus.

Utstrekning:

Ukjent, men funnene ble gjort innen et område på ca. 20 x 20 m.

Beskrivelse:

I de åpne feltene av sand og grus på neset, ble det funnet artefakter.

Funn: T 20430: 18 avslag, kvartsitt

3 flekkelignende avslag, kvartsitt

2 kjerner, kvartsitt, hvorav én med 2 plattformer og én uregelmessig.

Samlet vekt, ca. 1500 g.

Foto: Fig. 17.

9. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1719 IV. Fig. 2.

UTM 373 304.

Reg.v/ Geir Tilseth.

Lokalitetsnavn:

Ved Håsjødammen.

Beliggenhet:

Rett N-NØ for enden av vei ned til Håsjødammen. Ca. 30 m SØ for utløpet og dammen.

Terrengets art.Utsikt:

Svakt skrånende, delvis flatt terreng ned mot elva. Stein og grus i jordsmonnet. Mindre lauvtrær og furu. God utsikt over Håsjøen i NØ.

Utstrekning:

Uviss. Området hvor funnene ble gjort strekker seg ca. 10-15 m langs stranda. I området er det tilført en del sekundær masse p.g.a. veien og dammen.

Beskrivelse:

I det utvaskede strandparti og tett oppunder torvlaget ble det gjort funn av artefakter. Lokaliteten synes svært omrotet/ødelagt, ved de tidligere inngrep.

Funn: T 20431: 4 avslag, kvartsitt, hvorav ett med mulig fin retusj
1 mulig avslag, kvartsitt.
Samlet vekt, 134,1 g.

Konfliktvurdering:

Lokaliteten ligger i nærheten av dammen som etter utbyggingsplanene er tenkt erstattet med en terskel. Det foreligger her en viss sannsynlighet for at anleggsarbeidet i forbindelse med terskelen vil kunne virke inn på lokaliteten. Ved anleggsdrift som tar hensyn til lokaliteten vil en etter alt å dømme kunne unngå å berøre fornminnet.

Foto: Fig. 18.

10. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1720 III. Fig. 2.

UTM 318 332.

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Ved Rambergsjødammen.

Beliggenhet:

På et nes som stikker ut i Rambergsjøen mot SSV. Neset ligger mellom de to østligste tredammene i damområdet her.

Terrengets art.Utsikt:

Utvasket strandsone, samt vegetasjonsdekket flate oppå neset. Vegetasjon bjørk og furu, mose og lyng. Ligger åpent til med utsikt til alle kanter unntatt i N-lig retning.

Utstrekning:

Strekker seg over hele neset.

Beskrivelse:

Det ble i strandsonen rundt hele neset mellom de to tredammene, funnet artefakter, fra ute i vannet til rett under torvkanten øverst. I samme område ble det også funnet en mengde skjørbrent stein.

En stor del av lokaliteten synes utvasket, men det er utvilsomt en del intakt oppå neset.

Funn: T 20432: 223 avslag, kvartsitt, hvorav 4 med retusj

3 flekker, kvartsitt

10 flekkelignende avslag, kvartsitt

1 mikroflekkelignende avslag, kvartsitt

6 splinter, kvartsitt

1 mulig avslag (i 2 deler) av lys fiolett bergart

4 kjerner, kvartsitt, hvorav en med to motstående plattformer og tre noe usikre/uregelmessige

Samlet vekt, ca. 2630 g.

a) Spiss av beige til lys grå kvartsitt. Avslag, retusjert langs begge sidekantene med svært fin retusj. L. 3,2 cm, vekt 2,5 g.

b) Basalparti av antatt spiss av gråhvit kvartsitt. Retusjert langs begge sidekanter med fin og grov A 1-retusj. L. 3,0 cm, vekt 4,5 g.

c) Retusjert flekke av grålig kvartsitt (skraper?). Fin og svært fin retusj langs ene sidekanten. Største utstrekning 5,4 cm, vekt 11,4 g.

Konfliktvurdering:

Dersom områdene med tredammer her skal erstattes med terskler, vil en sannsynligvis i denne forbindelse kunne komme i berøring med lokaliteten. Ved å ta hensyn til lokalitetens nærvær i anleggsfasen vil en slik berøring kunne bli meget liten.

Foto: Fig. 20 og 19.

11. FANGSTGROP, USIKKERT FORNMINNE

M711-kart: 1720 III. Fig. 2.

UTM 318 332.

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Ved Rambergsjødammen.

Beliggenhet:

Ved foten av et nes som stikker ut i Rambergsjøen mot SSV, i nesets topparti. Neset ligger mellom de to østligste tredammene i damområdet her. Gropa ligger ca. 12 m SSV for den østligste tredammen.

Terrengets art.Utsikt:

Nes av sand og grus. Bevokst av lyng, furu og småbjørk. Stort sett god utsikt alle veier unntatt i N-lig retning.

Utstrekning:

Hele konstruksjonen antas å ligge innen et areal av ca. 8 x 8 m.

Beskrivelse:

Vises som en rundoval grop i bakken. Lengderetning omtrent i nesets lengderetning. Gropa er skålformet i bunnpartiet.

Mot VNV går et svakt søkk eller ei grøft ut fra gropa i ca. 1,5 m's lengde. Det synes som om gropa har en voll rundt seg, særlig er dette tydelig mot N.

Mål: Lengde øverst ca. 3 m, bredde øverst ca. 2,5 m, dybde ca. 1,2 m.

Usikkert fornminne. Kan t.eks. være massetak i forbindelse med dammen, eller evt. annet.

Foto: Fig. 21 og 19.

12. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1720 III. Fig. 2.

UTM 318 333.

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Ved Rambergsjødammen.

Beliggenhet:

På ei utvasket strand mellom de to største tredammene i damstedet her.

Terrengets art.Utsikt:

I kanten mot V av en morenerygg som ligger inntil vatnet. Ryggen bevokst av furu og noen få lauvtrær. Fri utsikt unntatt mot Ø.

Utstrekning:

Ukjent.

Beskrivelse:

Ca. 5 m fra den N-ligste av de to største tredammene mot SSV, ble det i stranda funnet artefakter. Dette varte ved helt til den S-ligste, store dammen, altså over en avstand langs stranda på ca. 25 m. Funna ble gjort spredt, fra vannlinjen opp mot torvdekket areal ovenfor.

Det er sannsynlig at mye av lokaliteten her er utvasket, men noe kan imidlertid være intakt på moreneryggen inntil stranda.

Funn: T 20433: 5 avslag, kvartsitt, hvorav ett med mulig retusj

1 flekkelignende avslag, kvartsitt

1 mulig, uregelmessig kjerne, kvartsitt

Samlet vekt, 164,9 g.

Konfliktvurdering:

Dersom de to største tredammene i damområdet her skal byttes ut med terskler, kan lokaliteten bli berørt av virksomheten. Ved å være oppmerksom på lokalitetens nærvær under arbeidene, skulle en likevel i hovedsak kunne unngå annet enn en eventuell liten berøring.

Foto: Fig. 22

13. 2 FANGSTGROPER? USIKRE FORNMINNER

M711-kart: 1720 II. Fig. 3.

UTM 473 578.

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Ved Riosens utløp.

Beliggenhet:

I en skråning ned mot ØNØ. N-ligste grop ligger ca. 4 m Ø for veien til Riosen.

Terrengets art.Utsikt:

Moreneskråning med vegetasjon av tett lauvtreskog. Ingen utsikt grunnet vegetasjonen.

Utstrekning:

Avstand mellom gropene ca. 8 m.

Beskrivelse:

Lengst mot NNV:

1. Vises som ei rektangulær grop i bakken, med lengderetning NV-SØ.

På NØ-siden av gropa er det en markert oppkastet voll. Noen få steiner vises i bunnen. Noe søppel ligger nedi gropa.

Lengde øverst ca. 5 m, bredde øverst opptil ca. 3 m, dybde ca. 1,75 m.

Gropa smalner inn mot bunnen. Her er lengden ca. 2,5 m og bredden opptil ca. 0,5 m. Gropas lengderetning går omtrent vinkelrett på bakke-skråningen.

Ca. 8 m SØ for 1:

2. Vises som ei oval grop i bakken med lengderetning SSØ-NNV. På Ø-siden har gropa en markert oppkastet voll. Noen få steiner vises i bunnen, hvor også noe søppel er påfylt.

Lengde øverst ca. 4 m, bredde øverst opptil ca. 3 m, dybde ca. 1,5 m.

Gropa smalner av mot bunnen. Her er lengden ca. 2,5 m og bredden opptil ca. 0,5 m.

Ø for gropene går to parallelle grøfter i bakken ned mot elva. Disse er antatt naturdannelser og faller da neppe inn under kulturminnebegrepet.

Like ved gropene ligger det forøvrig ei mindre, avlang grop som må være oppkastet av mennesker. Heller ikke denne synes å være noe fornminne.

Som nevnt under supplement, område B (s. 32) kan det være en mulighet for at også gropene nr. 13 kan være av svært ny dato og være levninger etter geologiske undersøkelser fra tidligere i forbindelse med utbyggingsplanene.

Konfliktvurdering:

Slik opplysningene om anleggsvegen ned mot Riosen foreligger, synes denne å komme i konflikt med gropene. Sistnevntes status som eventuelle kulturminner må da avklares før vegen kan legges her.

Foto: Fig. 23.

14. GRAVHAUG

M711-kart: 1720 I. Fig. 3.

UTM 448 632.

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Rien.

Beliggenhet:

På et nes som stikker ut mot SØ, på nesets rygg, ca. 5-10 m fra vannet, ca. 2 m over flomvannstand. Ca. 15 m SSØ for ei hytte. I kanten av neset der det går over fra å være flatt til å skråne ned mot vannet.

Terrengets art.Utsikt:

Bergnes. Gress- og lyngvokst med noen bjørker som overvegetasjon. Åpen beliggenhet.

Beskrivelse:

Vises som en steinblandet jordhaug, avrundet i periferien. I S, Ø og N har haugen en markert grøft som avgrensing. Noe stein er fjernet fra toppartiet og ut mot SØ.

Mål: Diam. ca. 5 m, h. opptil ca. 0,5 m fra bunnen av grøfta.

Gravhaugen synes noe usikker, dette er fremst basert på dens beliggenhet langt fra bebyggelse og de skader den har fått. Forøvrig synes dens lokale beliggenhet, på nesryggen, å være klassisk. Dessuten kan den ha tilknytting til kullgropene i lok. 15 som haugen ligger i nærheten av. Haugen klassifiseres derfor som fornminne.

Foto: Fig. 24.

15. 2 KULLGROPER

M711-kart: 1720 I. Fig. 3.

UTM 448 632.

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Rien.

Beliggenhet:

På et nes som stikker ut mot SØ.

Terrengets art.Utsikt:

Gress- og lyngkledd bergnes, relativt flatt lende. Overvegetasjon av noen bjørker.

Utstrekning:

To groper med trekull og skjørbrent stein, beliggende ca. 35 m fra hverandre.

Beskrivelse:

Ca. 6 m NNV for lok. 14, ca. 8 m SØ for ei hytte:

- a) Vises som ei rund grop i bakken med en voll rundt. Ved prøvestikk i gropa ble det i utvaskingsskikt under torva funnet trekull og skjørbrent stein.

Mål: Innvendig diam. ca. 0,8 m, dy. opptil ca. 0,3 m.

Vollen er opptil ca. 0,5 m bred.

Ca. 35 m NV for 1, ca. 11 m N for uthus ved ovennevnte hytte:

- b) Vises som ei avrundet grop i bakken med en lav voll rundt. Sistnevnte vises tydeligst på NØ-siden.

Mål: Innvendig diam. ca. 1m, dy. ca. 0,2 m.

Vollen er opptil ca. 0,6 m bred.

På det neset hvor lok. 14 og 15 ligger, er det meget sannsynlig at det ligger flere fornminner. Ved vårt besøk ble det ikke anledning til noen detaljert prøvestikking over hele neset.

Foto: Fig. 25.

16. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1720 I. Fig. 3.

UTM 448 635.

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Ved innløpet fra Øversjøen.

Beliggenhet:

På et langt og smalt morenenes som strekker seg mot SØ.

Terrengets art.Utsikt:

Morenenes, lett tuet eller småkupert med delvis utvasket blokk- og grusstrand. Fritt beliggende. Bevokst av gress, lyng, einer og bjørk.

Utstrekning:

Ukjent.

Beskrivelse:

Under torva ble det her funnet et artefakt. I stranda og under torva ble det også observert en del skjørbrent stein.

Lokaliteten ligger helt inntil vannkanten.

Funn: T 20434: a) Retusjert avslag av grå kvartsitt. Består av proximal - og midtparti hvor sistnevntes ende har fin og svært fin retusj evt. slitespor. Største utstrekning 5,0 cm. Vekt 20,7 g.

Konfliktvurdering:

Lokaliteten ligger helt inntil vannkanten. En del er tydelig utvasket og en slik utvasking vil åpenbart fortsette. Massen på stedet synes stabil og inngrep ved regulering vil i høyden kunne dreie seg om økt utvasking i strandsonen. Ettersom lokaliteten her er utvasket fra før, vil inngrepene bli antatt ubetydelige.

Foto: Fig. 26.

17. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1720 I. Fig. 3.

UTM 447 636.

Reg.v/ Geir Tilseth og Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Ved innløpet fra Øversjøen.

Beliggenhet:

Ved foten av et morenenes som strekker seg mot SØ.

Terrengets art.Utsikt:

Flatt og noe tuet terreng. Sand- og grusstrender på begge sider av neset. Gress- og lyngvokst samt noen lauvtrær. Fritt beliggende, men utsikt stengt i N-lig retning.

Utstrekning:

Ukient.

Beskrivelse:

I stranda på SV-siden av neset, helt nede ved vannlinjen, ble det funnet ett artefakt. En del skjørbrønt stein fantes også i stranda.

Flere prøvestikk i området ga negativt resultat. Det er mulig at lokaliteten her kan være svært utvasket.

Funn: T 20435: 1 avslag, gråbrun, noe matt flint. Mulig noe retusj langs ene sidekant.

Vekt 5,5 g.

Konfliktvurdering:

Som ved lok. nr. 16.

Foto: Fig. 27.

18. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1720 II. Fig. 3.

UTM 470 587.

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Rien.

Beliggenhet:

På en bergknatt som stikker uti vannet mot Ø.

Terrengets art.Utsikt:

Flat skråning ned mot Ø. Bevokst av lyng, einer og noen bjørker. God utsikt over vannet.

Utrekning:

Ukjent.

Beskrivelse:

På bergneset og ryggen innenfor ble det i alt tatt 15 prøvestikk.

Tre av stikkene på bergknatten ga funn av skjørbrønt stein. I ett av disse stikkene ble det funnet ett artefakt.

Med basis i prøvestikkene uten funn er det rimelig å anta at lokaliteten er lite funnrik. Lokaliteten synes urørt. Dens laveste parti ligger ca. 0,5 m over høyeste vannstandsmerke i terrenget.

Funn: T 20436: 1 avslag, kvartsitt.

Vekt 0,3 g.

Foto: Fig. 28.

19. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1720 I. Fig. 3.

UTM 479 630.

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Rien.

Beliggenhet:

På et nes som stikker ut mot S.

Terrengets art.Utsikt:

Tørrlendt nes som skråner ned mot S, Ø og SV. Bevokst av lyng, mose, dvergbjørk og spredte bjørker.

Utstrekning:

Ukjent.

Beskrivelse:

Det ble på neset tatt 12 prøvestikk. I to av disse ble funnet ett artefakt i hver. Nesten alle prøvestikkene inneholdt trekull og det var særlig mye i et av stikkene som ga artefaktfunn. I ett prøvestikk ble det observert et mulig stykke av skjørbrent stein. Det funnførende området ligger over ca. 0,5 m over høyeste vannstand her. Strandsonen nedenfor består av blokker. Lokaliteten ligger 2-3 m innenfor vannlinjen. Lokaliteten er antatt urørt, men synes å være funnfattig.

Funn: T 20437: 2 avslag, kvartsitt. Herav ett med mulig grov retusj.

Samlet vekt 141,3 g.

Foto: Fig. 29.

Supplement,Rien-området:

I det området hvor anleggsvegen fra Riosen er planlagt å komme inn på eksisterende veg til Rien fra Torsvoll, ble det observert en rekke lave og noe overgrodde steinrøyser/steinpakninger, uregelmessige av fasong og med største utstrekning opptil ca. 3-4 m. Det er naturlig å se disse i sammenheng med setra som ligger inntil området i S, som hauger av rydningssteiner. En av disse haugene inneholdt flaskeskår. Innen området fins også minst to konstruerte ildsteder, også disse antatt av nyere dato. Området er merket A på Fig. 3.

I dette området bør imidlertid veien gås opp igjen, når den er stukket i marken, slik at en kan få sett nøyaktig hvor den vil gå i relasjon til steinrøysene. Dersom noen av røysene blir berørt av veien, bør en ta en kort undersøkelse for å fjerne all tvil om at disse er av nyere dato.

I området merket B på fig. 3, er det en rekke groper i bakken som utvilsomt er laget av menneskehånd. Noen er rette og avlange, én er avlang og krum. I en av de lange gropene sto en jernbolt.

Noen av gropene ligner meget på fangstgroper i utseende. Det synes imidlertid som om alle gropene her må sees under ett og at disse bør være av svært ny dato, kanskje prøvegrøfter fra tidligere geologiske undersøkelser i forbindelse med utbyggingsplanene.

20. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1719 I. Fig. 4

UTM 469 319.

Reg.v/ Kristian Pettersen og Geir Tilseth.

Lokalitetsnavn:

Feragshåen.

Beliggenhet:

På utvasket blokk- og grusstrand på et nes ved utløpet av Feragshåen.

Terrengets art.Utsikt:

Utvasket strand nedenfor et lyngtorvdekket nes i ØSØ. Neset bevokst av bjørk og furu.

Utstrekning:

Ukjent. Strekker seg antatt inn under torvdekket område.

Beskrivelse:

Innen et areal av ca. 5 x 20 m ble det på den utvaskede stranda samt i torvkanten funnet artefakter.

Utvaskingssonen her er ca. 10 m bred og det ble funnet artefakter inntil ca. 3 m fra vannet ca. 0,2 m over vannet.

Funn: T 20438: 91 avslag, kvartsitt. Herav minst 3 med retusj

1 flekke, kvartsitt

3 flekkelignende avslag, kvartsitt

1 mikroflekkelignende avslag, kvartsitt

6 kjerner, kvartsitt, herav 4 noe usikre, én med 3 plattformformer og én tilslått fra minst 3 steder

3 avslag, kvarts.

Samlet vekt ca. 2570 g.

a) Frontalparti av overflatetilhugget og -retusjert spiss av lys gråblå kvarts.

Største utstrekning 5,6 cm, vekt 15,7 g.

b) Del av antatt sentralparti av overflateretusjert spiss av lys gråblå kvarts.

Største utstrekning 4,2 cm, vekt 12,2 g.

c) Frontalparti av overflatetilhugget og -retusjert spiss av mørk grå kvarts/kvartsitt.

Største utstrekning 5,8 cm, vekt 22,6 g.

d) Delvis overflatetilhugget emne (for spiss?) av lys, grå kvarts.

Største utstrekning 7,1 cm, vekt 25,4 g.

e) Avslag av grovkornet lys grå kvartsitt med fin og grov svakt konveks retusj langs ene sidekanten (skraper).

Største utstrekning 7,7 cm, vekt 102,8 g.

f) Avslag av lys, grå kvartsitt, med grov, fin og svært fin konveks retusj langs sidekanten (skraper).

Største utstrekning 6,8 cm, vekt 125,1 g.

Konfliktvurdering:

Etter de foreliggende planer vil deler av den nåværende utvaskingssonen på stedet bli neddemmet. Dette vil utvilsomt ha en ytterligere utvaskende effekt på lokaliteten. Ettersom det på stedet ikke synes å være fare for utglidninger, vil den totale innvirkning antatt skje kun i område som er utvasket fra før. Dermed vil reguleringens innvirkning på lokaliteten bli av lite omfang.

Foto: Fig. 30.

21. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1719 I. Fig. 4.

UTM 470 319.

Reg.v/ Geir Tilseth.

Lokalitetsnavn:

Feragshåen.

Beliggenhet:

På en utvasket strandflate med grus og større blokker noe Ø for nes ved utløpet av Feragshåen.

Terrengets art.Utsikt:

Utvasket strand straks N for lyngkledd, flatere område med steinblokker samt en del furuskog.

Utstrekning:

Vanskelig å si. Strekker seg sannsynligvis inn i det torvdekkede området.

Beskrivelse:

Innen et område på ca. 5 x 3 m ble det funnet artefakter. Området ligger inntil torvkanten. Den utvaskede strandsonen er her ca. 10 m bred. Området inneholder mye skjørbrannt stein.

Funn: T 20439: 6 avslag, kvartsitt og kvarts/kvartsitt, herav ett i 2 deler.

1 avslag, flint med krittlag over det hele, sterkt ildskjørt net. Mulig retusj langs del av ene sidekanten.

4 kjerner, kvartsitt. Alle noe uregelmessige. 2 av disse har flere plattformer.

Samlet vekt ca. 1250 g.

Konfliktvurdering:

Funnområdet ligger øverst i det utvaskede strandbeltet fra ca. 0,5 m over vannstanden og oppover. Ved en regulering vil deler av funnområdet stå i fare for å bli ytterligere utvasket. Virkningen på lokaliteten som helhet må imidlertid karakteriseres som liten.

Foto: Fig. 31.

22. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1719 I. Fig. 4.

UTM 473 317.

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Feragshåen.

Beliggenhet:

På ei tørrlendt moreneflate, ca. 5 m fra øverste vannstandsmerke.

Terrengets art.Utsikt:

Moreneflate med svært tynt jordsmonn. Stein og grus er synlig mange steder. Spredte furutrær. Lyng og mosevokst flate. Ligger åpent til.

Utstrekning:

Ukjent.

Beskrivelse:

Innen et areal av ca. 20 x 20 m ble det påtruffet en god del skjørbrønt stein rett under torva og i overflaten. I tillegg fant en noen artefakter. Det ble her ikke gjort funn av artefakter eller skjørbrønt stein i stranda. Lokaliteten synes i hovedsak urørt.

Funn: T 20440: 6 avslag, kvartsitt.

Samlet vekt 14,4 g.

Foto: Fig. 32.

23. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1719 I. Fig. 4.

UTM 485 309.

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Feragshåen.

Beliggenhet:

I utvasket strandområde som strekker seg i bue fra NV til NØ, samt på grusterrasse innenfor.

Terrengets art.Utsikt:

Hovedsakelig sandstrand inntil torv- og mosegrodd terrasse som skråner ned mot stranda. I lokalitetens NV-ende er terrenget noe myrlendt mens det mot SØ og Ø er tørrere. Mot Ø går terrenget over i et slakt nes. Vegetasjon: mose, lyng, bjørk og furu. God utsikt fra stranda.

Utstrekning:

Antatt av stor utstrekning, av størrelsesorden 3-400 m.

Beskrivelse:

Over hele stranda fantes artefakter spredt, fra noe uti vannet til i skråningene mot urørt område. Også skjørbrent stein fantes spredt i samme område. I lokalitetens NV-ende fantes en tydelig konsentrasjon av skjørbrent stein, med største utstrekning ca. 1,2 m fig. 34. I denne konsentrasjonen ble det funnet 2 steinkøller.

Mesteparten av funna lå ca. 0,3 m over vannet eller mer, altså i strandas innerste halvdel. Stranda var opptil ca. 10 m på det bredeste. Den er tydelig utvasket i forbindelse med fløtingsreguleringen.

På den mosegrodde grusterrassen innenfor, ble det i toppartiet, tett ved lok. 24, nr. 1, funnet 2 kvartsittavslag. Oppå denne grusryggen ble det også funnet en del skjørbrent stein. Grusryggen går mot ØSØ til den ender i et nes. Det ble gjort funn i strandpartiet nedenfor helt til neset. Det ble videre funnet artefakter i turiststien innenfor det V-lige strandområdet. Lokaliteten strekker seg også noe innpå lok. 24.

Funn: T 20441:

1. Ø-lige del av stranda:

- 55 avslag, kvartsitt, hvorav 1 med svært fin retusj
- 2 flekker, kvartsitt
- 1 flekkelignende avslag, kvartsitt
- 13 kjerner, hvorav noen usikre. Samtlige noe uregelmessige.
- Samlet vekt ca. 3480 g.

- a) Flekke av lys grå kvartsitt med konveks, fin retusj i endepartiet (skraper). L. 5,1 cm, vekt 13,6 g.
- b) Avslag av lys grå kvartsitt med konkav, fin retusj langs en sidekant (skraper). Største utstrekning 4,2 cm, vekt 11,1 g.
- c) Avslag av grå kvartsitt med retusj/knusingsspor langs sidekant (skraper). Største utstrekning 7,2 cm, vekt 33,5 g.

2. V-lige del av stranda:

- 24 avslag, kvartsitt, hvorav 1 med retusj og 2 med mulig retusj
- 1 flekke, kvartsitt
- 11 kjerner, kvartsitt, hvorav 1 med to motstående plattformer og 1 med en plattform, de øvrige uregelmessige.
- Samlet vekt ca. 4490 g.

- a) Steinkølle, med skaftfure på over- og underside. (Kan også være brukt til annet, t.eks. søkke.) Bergart. I tverrsnitt avrundet firkantet, noe

oval i begge lengdesnittene. Langsidene er noenlunde plane mens over- og underside samt endepartiene er avrundet. Knusespor vises i ene enden. Største utstrekning 12,3 cm. Vekt ca. 1120 g.

- b) Steinkølle med tildannet skaftparti, noe forvitret eller slått i stykker. Bestående av et hode med en innsnevring rundt som fortsetter ut mot motsatt ende av kølla. Bergart. Tydelig knuseflate over hele hode-enden. Uregelmessig oval av tverrsnitt og lengdesnitt. Tverrsnitt bak hodet nærmest 5-sidet. Hodets tverrsnitt omtrent sirkulært. Nakkeparti og deler av sidene slått i stykker eller avflatet ved forvitring. Største utstrekning 13,0 cm. Vekt ca. 1140 g.

3. Fra turiststien i V-lige område av lokaliteten:

3 avslag, kvartsitt.

Samlet vekt 6,6 g.

4. Funn fra grusryggen ovenfor stranda:

2 avslag, kvartsitt.

Samlet vekt 10,1 g.

Konfliktvurdering:

Ved denne lokaliteten antas det å bli en del konflikt med reguleringen. Ettersom en god del funn av artefakter ble gjort nederst i strandsonen og til dels uti vannet, vil en regulering føre til ytterligere utvasking av lokalitetsområdet i strandsonen. I tillegg kommer at et stort strandområde her består av fin sand og således lett vil kunne eroderes ved en senkning av vannstanden (utrasing m.v.).

Foto: Fig. 33-36.

24. FANGSTANLEGG AV GROPER

M711-kart: 1719 I. Fig. 4.

UTM 485-308.

Reg.v/ Geir Tilseth.

Lokalitetsnavn:

Feragshåen.

Beliggenhet:

Ca. 30-50 m S for vannkanten. På et tørrlendt grus- og steinmarkområde, delvis innpå lok. 23.

Terrengets art.Utsikt:

Et flatere område, svakt V-hellende, med tørr morenegrunn, sand og stein. Vegetasjonsdekke av lav og lyng samt større furu og bjørk. Utsyn over Feragshåen fra NØ-NV.

Utstrekning:

Området består av 6 sikre og noen usikre fangstgroper over et større areal. I området ble det óg funnet artefakter (se reg.lok.nr. 23).

Beskrivelse:

Lengst NV tett ved turistforeningens sti og nærmest vannkanten:

1. Godt synlig i terrenget. Oval form med skrånende kanter. Øverst sees et par steder forhøyninger som tydelig er masse-oppkast på gropas SØ-lige og SV-lige sidekant. Ellers ingen voll unntatt i S-kant.
Mål: øverst ca. 4 x 2,5 m, nederst ca. 1,0 x 2,0 m, dy. ca. 1,0 m.

Ca. 47 m ØSØ for 1:

2. Ovalformet grop. Godt synlig i terrenget, svak voll sees rundt hele kanten. Vollen er ca. 1 m bred og ca. 0,2-0,3 m høy. Gropa har skrånende sidekanter med rektangelformet bunnparti.
Mål: øverst ca. 3 x 2 m, nederst 1,5 x 0,75 m, dy. ca. 1 m.

Ca. 27 m ØSØ for 2:

3. Rund grop. Godt synlig med godt markert voll rundt hele kanten. (vollens mål ca. 1-1,5 m bred, ca. 0,2-0,3 m høy). Gropa har hellende sidekanter mot et mindre, rektangulært bunnparti.
Mål: øverst ca. 3,5 x 3 m, nederst ca. 1,2 x 0,5 m, dy.ca. 1,2-1,3 m.

Ca. 13 m NNØ for 3:

4. Mindre, oval fordypning i terrenget. Muligens påbegynt fangstgrop. Orientert NV-SØ.
Mål: ca. 1,5 x 2 m, dy. ca. 0,5-0,6 m.

Ca. 7 m NNØ for 4:

5. Rund fangstgrop. Godt synlig. Svak vollantydning i SØ-kant. Hellende sidekanter mot et rundere bunnparti.
Mål: øverst ca. 3,5 x 2,5 m, nederst ca. 0,8 x 0,8 m, dy. ca. 1,2 m.

Ca. 50 m V for 1 og ca. 2 m S for turiststien:

6. Ovalformet fangstgrop. Ingen voll rundt graven. Skrånende sidekanter mot et rektangelformet bunnparti. I V-kant står ei større bjørk.
Mål: øverst ca. 3 x 2,5 m, nederst ca. 1,2 x 0,75 m, dy. ca. 1 m.

Ca. 45 m VSV for 6 og ca. 10 m S for turiststien:

7. Rund fangstgrop. Svak antydning til voll rundt kanten. Grava er grunn særlig i Ø-kant. I V-kant skråner sideveggen noe mere. I N-kant står to større furuer.

Mål: øverst ca. 3 x 3 m, nederst ca. 1,5 x 1,5 m, dy. ca. 0,6-0,8 m.

Ca. 20 m V for 7, ca. 7 m S for stien:

8. Oppkastet rundt hull i bakken. Kan være påbegynt fangstgrop. Svak vollform rundt kanten. Skrånende kanter mot sirkelformet bunnparti.

Mål: øverst ca. 1,5 x 1,5 m, nederst ca. 0,5 x 0,5 m, dy. ca. 0,6 m.

Ca. 17 m VSV for 8, ca. 10 m S for stien:

9. Rund formet grop med svak antydning til voll rundt. Denne gropa er meget grunn. Svakt skrånende sidekanter.

Mål: øverst ca. 3 x 3 m, nederst ca. 2 x 2 m, dy. ca. 0,5 - 0,6 m.

Ca. 30 m NV for 9, ca. 8 m N for stien på brinken av en flatere terrasse ovenfor stranden:

10. Ovalformet grop med volddannelse på N-siden hvor terrenget begynner å helle mot vannet. Sidekantene skråner inn mot et rektangelformet bunnparti. Ei større bjørk midt oppe i gropa.

Mål: øverst ca. 3 x 2,5 m, nederst ca. 1,5 x 0,9 m, dy. ca. 1,2 m.

Ca. 10-20 m SØ for 10 og tett ved stien, ligger opptil 4-5 mindre groper med mål ca. 1-2 m i diam. og dybde fra ca. 0,5-0,8 m. Disse kan evt. være gravd av dyr eller være en geologisk merkverdighet. I området ligger det generelt mange slike groper av større og mindre format. Noen tilknytning til de sikre dyregravene er det vanskelig å gi disse grop-formasjonene.

Nr. 1, 2, 3, 5, 6 og 10 bør imidlertid ansees som sikre fangstgroper.

Foto: Fig. 37 og 38.

25. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1719 I. Fig. 4.

UTM 490 307.

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Skaftholmen.

Beliggenhet:

På en grusflate samt på utvasket sand- og grusstrand på øyas midte mot S.

Terrengets art.Utsikt:

Utvasket sand- og grusstrand nedenfor mose- og torvdekket flate. Torvdekket område bevokst av lyng, furu og bjørk.

Utstrekning:

Antatt stort lokalitetsområde. Omfatter muligens en stor del av øya.

Beskrivelse:

På den mose- og torvdekkede flata fant én en god del artefakter liggende i dagen i partier hvor torva var borte. Inntil denne flata, på S-siden av øya fant en i strandgrusen en rekke artefakter, fremst kjerner. Det ble gjort funn til helt uti vannet, men bare få funn her.

Mesteparten av funna ble gjort i torvdekket areal og dernest kommer øveste halvpart av grusstranda.

Funn: T 20442: 2 avslag, kvartsitt, hvorav 1 med fin retusj langs en sidekant.

1 splint, kvartsitt

11 kjerner, kvartsitt, hvorav 3 med en plattform, 2 med to plattformer og 1 kjølformet kjerne. De øvrige uregelmessige

1 avslag, kvarts/kvartsitt, med fin retusj langs en sidekant.

1 avslag, kvarts, retusjert langs begge sidekantene.

Samlet vekt ca. 4140 g.

a) Tilsaget stykke av lys, grågrønn kleber med boret hull. Nærmest trapesformet av omkrets. Tilskåret på 3 sider og litt innpå en fjerde. Begge bredsiden er ikke tilskåret. Mot den intakte ende et sylindrisk hull tvers gjennom, diam. 0,8 cm. Største utstrekning 9,9 cm, vekt 110,6 g.

Konfliktvurdering:

Ved den planlagte regulering synes det her å være en viss mulighet til stede for utglidning av masse, slik at artefakter i strandsonen kan gå tapt. I alle tilfeller vil en regulering sannsynligvis medføre en øket utvasking av deler av lokaliteten i strandområdet. Inngrepene i lokaliteten som helhet må vurderes som små.

Foto: Fig. 39.

26. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1719 I. Fig. 4.

UTM 494 306.

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Feragen.

Beliggenhet:

På et blokk- og grusnes samt i strandsonen inntil på V-siden.

Terrengets art.Utsikt:

Åpent nes. Bevokst av i all hovedsak furu. I V en utvasket grus- og sandstrand som strekker seg mot S og SV.

Utstrekning:

Ukjent.

Beskrivelse:

På neset mot N var torva avdekket over et areal på minst 15 x 20 m, antagelig som følge av at stedet ligger værhardt til. Her ble det innen det avdekkede areal observert tusenvis av avslag, i det vesentligste av kvartsitt. Bare en liten del av disse ble opplukket. Det fantes tydelig en del trekull i torva inntil det avdekkede areal. Hele neset er oversådd av skjørbrent stein.

I strandområdet V for neset ble det funnet noen få artefakter. På lita sandstrand S for og ved nesets fot, ble det funnet noen spisser av kvartsitt. Det ble her gjort funn til ca. 1 m uti vannet. Videre mot SV fra stranda ved nesets fot ble det observert skjørbrent stein.

Funn: T 20443:

1. Stranda ved nesets fot:

10 avslag, kvartsitt

1 uregelmessig kjerne og 1 nærmest kjølformet kjerne, kvartsitt

Samlet vekt 486,6 g.

a) Forarbeid til spiss, gråblå kvartsitt. Langstrakt oval. Tilhugget over hele overflaten.

Mål: L. 12,7 cm, vekt 147,8 g.

b) Frontalparti av overflatetilhugget og -retusjert spiss, mørk grå kvartsitt.

Største utstrekning 6,4 cm, vekt 24,1 g.

- c) Frontalparti av overflatetilhugget og -retusjert spiss, mørk, grå kvartsitt. Største utstrekning 7,6 cm, vekt 46,1 g.
- d) Antatt basalparti av overflatetilhugget og -retusjert spiss, mørk grå kvartsitt. Største utstrekning 7,0 cm, vekt 54,0 g.
- e) Antatt basalparti av overflatetilhugget og -retusjert spiss, mørk grå kvartsitt. Største utstrekning 6,5 cm, vekt 31,1 g.
- f) Overflateretusjert, bladformet spiss med rett basis, lys grå kvartsitt. Noe uregelmessig i formen. Største utstrekning 3,3 cm, vekt 4,7 g.
- g) Retusjert avslag, grålig kvartsitt (skraper). Langs den jevnt rundete sidekant er det fin retusj over en kordelengde av 4,8 cm. Største utstrekning 5,7 cm, vekt 43,2 g.

2. Oppå neset, i avdekket område:

97 avslag, kvartsitt, herav 2 med retusj

4 flekkelignende avslag, kvartsitt

1 mikroflekk, kvartsitt

2 splinter, kvartsitt

4 kjerner, kvartsitt. Herav 1 konisk med én plattform, samt 3 mer uregelmessige.

1 avslag, beige, noe matt og nærmest glatt flint

1 avslag, røkkvarts

10 avslag, kvarts/bergkrystall.

Samlet vekt 1302,5 g.

- a) Overflateretusjert, bladformet spiss med rett basis, hvit kvartsitt, i 2 deler. Ytterste del av odden brukket.
Mål: L. 3,9 cm, vekt 3,3 g.
- b) Overflateretusjert, bladformet spiss med skrå basis, lys grå kvartsitt, i 2 deler. Største utstrekning 3,8 cm, vekt 2,9 g.
- c) Overflateretusjert, bladformet spiss med tilnærmet rett basis, lys grå-blå kvarts.
Mål: L. 3,2 cm, vekt 2,5 g.
- d) Frontalparti av overflatetilhugget og -retusjert spiss av mørk blågrå kvarts. Største utstrekning 6,2 cm, vekt 24,0 g.
- e) Frontal- og sentralparti av overflatetilhugget og -retusjert spiss av mørk gråblå kvarts. Største utstrekning 8,3 cm, vekt 41,9 g.
- f) Antatt basalparti av overflatetilhugget og -retusjert spiss av mørk grå-blå kvarts. Mulig sammenhørende med e). Største utstrekning 4,7 cm, vekt 12,4 g.

- g) Basalparti av overflatetilhugget og -retusjert spiss med rett basis, av mørk gråblå kvarts. Største utstrekning 5,6 cm, vekt 25,3 g.
- h) Basal- og sentralparti av overflatetilhugget og -retusjert spiss med litt skrå basis, av mørk gråblå kvarts. Største utstrekning 7,5 cm, vekt 40,2 g.
- i) Frontalparti av overflatetilhugget og -retusjert spiss av mørk gråblå kvarts. Største utstrekning 5,2 cm, vekt 16,3 g.
- k) Basalparti av overflatetilhugget og -retusjert spiss med konveks basis av mørk gråblå kvarts. Største utstrekning 5,2 cm, vekt 20,1 g.
- l) Frontalparti av overflatetilhugget og -retusjert spiss av mørk gråblå kvarts. Største utstrekning 4,4 cm, vekt 8,9 g.
- m) Frontalparti av overflatetilhugget og -retusjert spiss av grå kvartsitt. Største utstrekning 4,4 cm, vekt 8,3 g.
- n) Antatt basalparti av overflatetilhugget og -retusjert spiss av mørk gråblå kvarts. Største utstrekning 3,8 cm, vekt 10,7 g.

Konfliktvurdering:

Hoveddelen av lokaliteten oppå neset synes å ligge relativt trygt i relasjon til de inngrep som reguleringsplanene vil medføre. Den delen av lokaliteten som ligger på stranda ved nesets fot vil sannsynligvis bli utsatt for ytterligere utvasking ved en regulering. Konflikten her synes imidlertid å bli av lite omfang.

Foto: Fig. 40-42.

27. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1719 I. Fig. 4.

UTM 495 306.

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Feragen.

Beliggenhet:

På en horisontal blokk- og grusterrasse som strekker seg omtrent i retning NV-SØ langs vannet.

Terrengets art.Utsikt:

Tørrlendt terrasse, bevokst av mose, torv og furu med få småbjørker. Fri utsikt mot vatnet.

Utstrekning:

Konstatert over en strekning på 100-150 m langs terrassekanten.

Beskrivelse:

Over ovennevnte strekning ble det i terrasseskråningen samt i aller øverste del av stranda funnet artefakter samt en god del skjørbrønt stein. Det er tydelig at det har ligget en lokalitet oppå flata her som er noe utrast i forbindelse med fløtingsreguleringen.

Funn: T 20444: 38 avslag, kvartsitt

1 flekkelignende avslag, kvartsitt

6 kjerner, kvartsitt, hvorav én nærmest konisk med én plattform, de øvrige mer uregelmessige.

Samlet vekt 1256,3 g.

Konfliktvurdering:

Stranda på stedet består av grus og blokker. Massen har utseende av å være stabil og en antar at den planlagte regulering ikke vil berøre lokaliteten, evt. i ubetydelig grad.

Foto: Fig. 43.

28. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1719 I. Fig. 4.

UTM 506 315.

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Feragen.

Beliggenhet:

På utvasket strandflate og noe inn i urørt terreng ovenfor inntil og på N-siden av elveutløp.

Terrengets art.Utsikt:

Utvasket sand- og grusstrand med lyngtorvdekket grusrygg inntil i NØ. Grusryggen bevokst av furu og bjørk. Fri utsikt mot vannet.

Utstrekning:

Ukjent.

Beskrivelse:

I strandflaten og i åpent parti opp mot grusryggen i NØ ble det funnet artefakter. I stranda ble funn gjort helt til under vannspeilet. En del skjørbrønt stein ble observert og også små trekullstykker i skråningen.

Funn: T 20445: 20 avslag, kvartsitt, hvorav 2 med retusj
27 avslag, kvarts/kvartsitt, hvorav 1 med retusj og 2
med avspaltinger i overflaten (overflateretusj)
1 flekkelignende avslag, kvartsitt
4 kjerner, kvartsitt, hvorav 2 nærmest bipolare og 2
uregelmessige
1 uregelmessig kjerne av kvarts/kvartsitt
1 flintavslag, lysgrå matt, nærmest glatt flint.
Samlet vekt ca. 700 g.

- a) Frontalparti av overflatetilhugget og -retusjert spiss av mørk blågrå kvarts. Største utstrekning 3,7 cm, vekt 7,7 g.
- b) Retusjert avslag (skraper) med konveks retusj, ildskjørnet, av lys grå-brun kvartsitt. Fin retusj langs hele den bevarte sidekant. Største utstrekning 3,7 cm, vekt 19,7 g.

Konfliktvurdering:

Ettersom denne lokaliteten ligger helt inntil elva, og stranda for en del består av fin sand, er det sannsynlig at en her kan få både utglidninger og større ras som følge av elve-erosjon ved den planlagte regulering. Slik lokaliteten ligger til, er det da sannsynlig at store deler av denne vil bli ødelagt. Her vil da konfliktgraden antatt være stor.

Foto: Fig. 44.

29. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1719 I. Fig. 4.

UTM 500 313.

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Feragen.

Beliggenhet:

På delvis åpen grusflate på et nes. Ca. 25 m NV for trigonometrisk punkt.

Terrengets art.Utsikt:

Utvasket strandsone av grus og blokker samt lyngtorvdekket grusflate innenfor, bevokst av furu og noen få bjørker. Fri utsikt mot sjøen.

Utstrekning:

Ukjent.

Beskrivelse:

I en åpen grusflate øverst i strandnivået ble det funnet et grovt kvartsitt-avslag samt en kvartsittkjerne. Grusflaten oppviste en god del skjørbrent stein. En del skjørbrent stein fantes i strandflaten fra lokaliteten til noe øst for det trigonometriske punktet (rundt neset).

Det ble tatt tre prøvestikk inne på neset i torvdekket terreng. Disse ga ingen videre opplysninger.

Funn: T 20446: 1 avslag, kvartsitt

1 kjerne, kvartsitt, uregelmessig

Samlet vekt 232,8 g.

Konfliktvurdering:

Lokaliteten vil ikke eller kun i ubetydelig grad berøres av de foreliggende reguleringsplaner.

Foto: Fig. 45.

30. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1720 II. Fig. 4.

UTM 489 334.

Reg.v/ Geir Tilseth.

Lokalitetsnavn:

Feragen.

Beliggenhet:

Ved et rettete strandområde uten noen utpreget nesform.

Terrengets art.Utsikt:

Flatt, tørt grusområde med mye stor stein i umiddelbar nærhet. Ca.10 m SØ for områdets omtrentlige midtpunkt ligger to større steinblokker. God utsikt over Feragen. Vegetasjonen består av lyng og større furutrær.

Utstrekning:

Antatt ca. 15 x 20 m, helt ned til vannkanten. Området synes å avgrenses ganske naturlig i og med de omkringliggende steinblokker.

Beskrivelse:

I området ble det kun funnet mye skjørbrønt stein over hele flaten, helt ned til strandkanten i utvaskingssonen.

Det er rimelig å sette denne lokaliteten i forbindelse med lok. 31-33 i nærheten og klassifisere denne som steinalderlokalitet.

Konfliktvurdering:

Lokaliteten vil ikke eller kun i ubetydelig grad berøres av de foreliggende reguleringsplaner.

Foto: Fig. 46.

31. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1720 II. Fig. 4.

UTM 489 335.

Reg.v/ Geir Tilseth.

Lokalitetsnavn:

Feragen.

Beliggenhet:

Ved et rettete strandparti uten noe utpreget nes. Området ligger helt ned til torvkanten ved stranden og strekker seg ca. 10 m innover den tørre grusryggen.

Terrengets art.Utsikt:

Tørr grusrygg orientert N-S. Området er stort sett flatt med et svakt V-hellende mindre område umiddelbart før stranden. I sistnevnte område ble funnene stort sett gjort. Lyng og større furu. God utsikt over Feragen med Litlholmen rett i NV.

Utstrekning:

Ukjent.

Beskrivelse:

I området ble det funnet artefakter spredd over flaten innen et område på ca. 10 x 20 m. Det ble funnet noen få skjørbrønte stein i selve strandsonen,

øverst opp mot torvkanten. I selve funnområdet ble det funnet mye skjør-
brent stein.

Funn: T 20448: 31 avslag, kvartsitt, herav 1 med svært fin retusj.

1 flekke, kvartsitt

1 mikroflekk, kvartsitt

3 splinter, kvartsitt

1 avslag, kvarts

1 antatt kjerne, kvartsitt, uregelmessig

Samlet vekt 162,3 g.

Konfliktvurdering:

Lokaliteten vil ikke eller kun i ubetydelig grad berøres av de foreliggende
reguleringsplaner.

Foto: Fig. 47.

32. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1720 II. Fig. 4.

UTM 490 336.

Reg.v/ Geir Tilseth.

Lokalitetsnavn:

Feragen.

Beliggenhet:

På et mindre nes-framspring.

Terrengets art.Utsikt:

Flatt, tørt terreng bestående av sand, grus og større steiner som hoved-
sakelig ligger et stykke inne på det flatere området. Der hvor artefaktene
og den skjørbrente steinen ble funnet var det et åpent, torvløst område på
ca. 6 x 6 m kant i kant med stranda. Utsikt over Feragen. Lyng og større
furu.

Utstrekning:

Ukjent.

Beskrivelse:

I området på neset ble det funnet artefakter. Området ellers inneholdt
svært mye skjørbrent stein især i det åpne torvløse området samt øverst i
strandflata som her består av større og mindre kuppelstein.

Funn: T 20449: 56 avslag, kvartsitt, hvorav 1 i 2 deler samt 2 med retusj
1 flekke, kvartsitt
1 mikroflekkelignende avslag, kvartsitt
1 splint, kvartsitt
1 kjerne med 1 plattform samt tilslått fra annet sted.
Noe uregelmessig.
2 avslag, kvarts
3 flintavslag, grå, matt og nærmest glatt flint, hvorav 1
med fin og svært fin retusj
Samlet vekt 176,0 g.

a) Overflateretusjert, lansettformet spiss av lys gråblå kvartsitt, basis
nærmest rett. Odden avslått. Største utstrekning 4,9 cm, vekt 8,3 g.

Konfliktvurdering:

Lokaliteten vil ikke eller kun i ubetydelig grad berøres av de foreliggende
reguleringsplaner.

Foto: Fig. 48.

33. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1720 II. Fig. 4.

UTM 490 337.

Reg.v/ Geir Tilseth.

Lokalitetsnavn:

Feragen.

Beliggenhet:

På et mindre nes rett SØ for Litjholmen.

Terrengets art.Utsikt:

Flatt, grus-, fin-sand- og steinholdig, tørt område som grenser tett inntil
stranden. Denne består av større og mindre kuppelstein. Lyng og større
furu. God utsikt over hele N-enden av Feragen.

Utslekning:

Området er tilnærmet rundt med en radius på ca. 18 m. Utenfor dette
ligger det større stein. Dog er lokalitetens totale utstrekning ennå uviss.

Beskrivelse:

I området ble det funnet artefakter, samt en hel mengde skjørbrent stein inne på flata samt i øvre kant av strandflata.

Funn: T 20450: 1 avslag, kvartsitt

1 kjerne, flint, uregelmessig. Tilslått fra minst 2 steder.

Samlet vekt 18,8 g.

Konfliktvurdering:

Lokaliteten vil ikke eller kun i ubetydelig grad berøres av de foreliggende reguleringsplaner.

Foto: Fig. 49.

34. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1719 I. Fig. 4.

UTM 469 324.

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Feragshåen.

Beliggenhet:

På ei delvis utvasket strandflate ca. 25 m ØSØ for et båtnaust samt på en morenehaug litt NV for naustet.

Terrengets art.Utsikt:

Delvis utvasket strandflate av stein og grus. Innenfor ligger en morenehaug bevest av furu og bjørk, mose og lyng. God utsikt utover sjøen.

Utstrekning:

Ukjent.

Beskrivelse:

I strandflaten som utgjør strandas øverste parti, ble det funnet en rekke artefakter. Disse lå oppå og delvis nedi et ikke helt utvasket torvlag. Spredt skjørbrent stein ble observert på det utvaskede strandpartiet. På morenehaugen ca. 20 m NV for strandflata ble det funnet tre avslag av lys kvartsitt. Det foreligger en mulighet for at en her kan ha med to adskilte lokaliteter å gjøre. Funna ble gjort ca. 0,6 m over vannstanden ved vårt besøk.

Funn: T 20451:

1. Funn ved stranda:

69 avslag, kvartsitt

1 flekke, kvartsitt

3 flekkelignende avslag, kvartsitt

2 mikroflekker, kvartsitt

1 mikroflekkelignende avslag, kvartsitt

2 splinter, kvartsitt

1 antatt kjerne, kvartsitt, uregelmessig

Samlet vekt 596,1 g.

2. Funn i prøvestikk fra morenehaugen:

3 avslag, kvartsitt

Samlet vekt 70,3 g.

Konfliktvurdering:

Lokaliteten vil ikke eller kun i ubetydelig grad berøres av de foreliggende reguleringsplaner.

Foto: Fig. 50.

35. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1719 I. Fig. 4.

UTM 470 323.

Reg.v/ Geir Tilseth

Beliggenhet:

På ei utvasket strand med sand nærmest vannet og større stein nærmest torvkanten, N for utløpet ved Feraghåen ca. 100 m ø for gammelt naust.

Terrengets art.Utsikt:

Utvasket strandflate med stein og sand. Kant med et tørt, flatt område bevokst med lyng, lav og mindre furutrær.

Utstrekning:

Ukjent.

Beskrivelse:

Funn av ett artefakt. Funnet ble gjort øverst i stranda blant de større steinene. Det ble ellers ikke observert andre artefakter eller skjørbrønt stein.

Funn: T 20452: 1 avslag, kvartsitt, fin og svært fin retusj langs ene sidekant.

Vekt 45,8 g.

Konfliktvurdering:

Lokaliteten vil ikke eller kun i ubetydelig grad berøres av de foreliggende reguleringsplaner.

Foto: Fig. 51.

36. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1719 I. Fig. 4.

UTM 472 322.

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Feragshåen.

Beliggenhet:

På et flatt og svakt skrånende bredt nes som stikker ut i hovedretning omtrent SV.

Terrengets art.Utsikt:

Flat, tørr morenehaug i det vesentlige overvokst av reinlav, samt noe lyng. Spredte furutrær.

Utstrekning: Ukjent.

Beskrivelse:

Det ble på neset funnet artefakter. Ingen funn i strandsonen.

Funn: T 20453: 1 avslag, kvarsitt, mulig retusj langs sidekanter.

Vekt 90,1 g.

Konfliktvurdering:

Lokaliteten antas å ikke bli berørt av de foreliggende reguleringsplaner.

Foto: Fig. 52.

37. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1719 I. Fig. 4.

UTM 478 316.

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Feragshåen.

Beliggenhet:

På et nes der neset skråner fra NNV ned mot SSØ. Rett utenfor lokaliteten i SSV ligger noen ansamlinger av større stein i sjøen, ca. 20-25 m fra land.

Terrengets art.Utsikt:

Ca. 5 m bred utvasket strand av blokker og grus. Ovenfor er det lyngdekket terreng bevokst med spredte furutrær.

Utstrekning:

Ukjent.

Beskrivelse:

I øverste del av stranda ca. 1 m fra torvdekket område ble det i delvis utvasket torv funnet artefakter innen et areal av ca. 1 x 1 m. Stedet ligger ca. 0,5 m over vannstand.

Funn: T 20454: 5 avslag, kvarts/kvartsitt

1 splint, kvarts

Samlet vekt 11,4 g.

Konfliktvurdering:

Lokaliteten vil ikke eller kun i ubetydelig grad berøres av de foreliggende reguleringsplaner.

Foto: Fig. 53.

38. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1719 I. Fig. 4.

UTM 480 316.

Reg.v/ Geir Tilseth.

Lokalitetsnavn:

Feragshåen.

Beliggenhet:

På en rund morenehaug på toppen av denne. Haugen ligger ca. 30 m NØ for strandkanten.

Terrengets art.Utsikt:

På en tørr morenehaug med hellende sidekanter. I området finnes en del større bruddstein som ligger spredt rundt. Vegetasjon av lyng, lav og stor furu.

Utstrekning:

Ukjent.

Beskrivelse:

Funn av to artefakter på toppen av en morenehaug. Samtidig ble det funnet en del skjørbrent stein i prøvestikk. Det ble lett i strandpartiet nedenfor, men det ble ikke funnet noe.

Funn: T 20455: 2 avslag, kvartsitt
Samlet vekt 2,5 g.

Konfliktvurdering:

Lokaliteten vil antatt ikke bli berørt av de foreliggende reguleringsplaner.

Foto: fig. 54.

39. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1719 I. Fig. 4.

UTM 490 310.

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Feragen.

Beliggenhet:

På et flatt nes som stikker ut mot SØ.

Terrengets art.Utsikt:

Nes av morene, for det meste av blokker. Noenlunde flatt og horisontalt. Bevokst av lyng, mose og furu.

Utstrekning:

Antatt å strekke seg over hele neset.

Beskrivelse:

Oppå neset ble det i torvdekket areal funnet artefakter. En kvartsittkjerne ble funnet i kanten av torva mot den utvaskede strandsonen.

Funn: T 20456: 13 avslag, kvartsitt, hvorav ett retusjert langs begge sidekanter med fin og svært fin retusj
11 avslag, kvarts/kvartsitt
2 splinter, kvarts/kvartsitt
1 kjerne, kvartsitt, tilslått fra 2 plattformer
Samlet vekt ca. 600 g.

a) Basal- og antatt del av sentralparti av overflateretusjert spiss med rett basis, gråblå kvarts. Største utstrekning 4,4 cm, vekt 10,2 g.

Tillegg, uten sammenheng med steinalderlokaliteten: Del av tinnknapp, antatt fra nyere tid.

Konfliktvurdering:

Lokaliteten vil antatt ikke bli berørt av de foreliggende reguleringsplaner.

Foto: fig. 55.

40. KULLMILE. USIKKERT FORNMINNE

M711-kart: 1720 II. Fig. 4.

UTM 476 401.

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Feragen.

Beliggenhet:

Inntil N-lige kant av ei sandstrand som går omtrent Ø-V.

Terrengets art.Utsikt:

Flat sandmo, utelukkende bestående av torvdekket sand. Bevokst av bjørk. Fri utsikt over sjøen.

Beskrivelse:

Lav og flat, av form som en hvelvet, lav skål, omtrentlig sirkulær i periferien. Rundt mila går ei grøft.

Noen få grunne søkk oppå mot utkantene. I S-lige del samt mot VNV er det påfylt masse i grøfta. Prøvestikk i toppartiet viste en stor mengde trekull.

Indre diam. ca. 16 m, høyde opptil ca. 0,75 m, målt fra bunnen av den omgivende grøft. Grøftas bredde opptil ca. 1,3 m, dybde opptil 0,3 m under terrenget rundt.

Ifølge Kasper Feragen, Feragsbygda, fins det en rekke kullmiler ved nordenden av Feragen. Disse stammer fra nyere tid og er brukt i forbindelse med Røros Kobberverks aktivitet. Det er således sannsynlig at den registrerte mila er fra nyere tid.

Konfliktvurdering:

Mila ligger inntil sandstranda. Mellom fotgrøftas kant og det åpne strandpartiet er det ca. 1 m. Området der mila ligger og mila selv, består av fin sand. Det fins ikke grus eller blokker her.

Det synes trolig at stranda og også deler av området der mila ligger, vil erodere ved en senking av vannstanden på stedet. En vil kunne få utrasing/utvasking inn i mila.

Foto: Fig. 56.

41. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1720 II. Fig. 4.

UTM 477 401.

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Feragen.

Beliggenhet:

På et nes som stikker ut mot VSV, ca. 1 m over høyeste vannstandsmerke.

Terrengets art.Utsikt:

Blokkrik morenerygg som strekker seg NØ-SV. Lyng- og mosevokst, mye åpen grus i dagen.

Utstrekning:

En må regne med at mesteparten av neset har vært brukt da det ligger spredt skjørbrent stein over ei stor flate.

Beskrivelse:

På enden av moreneryggen mot SV ble det funnet artefakter.

Funn: T 20457: 2 avslag, kvartsitt

1 avslag, kvarts

Samlet vekt 21,7 g.

Konfliktvurdering:

Lokaliteten vil antatt ikke bli berørt av de foreliggende reguleringsplaner.

Foto: Fig. 57.

42. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1720 II. Fig. 4.

UTM 489 394.

Reg.v/ Geir Tilseth.

Lokalitetsnavn:

Storvika.

Beliggenhet:

På ei utvasket strandflate rett V for vei til Øya-setra. Ca. 15 m N for N-ligste bekk som renner ut i Storvika. Ca. 5-7 m opp for vannstanden. Ca. 4 m fra torvkanten. Innerst i bukta.

Terrengets art.Utsikt:

Utvasket strand bestående av grus og stein samt en del sand. Området innenfor stranda er tørrere og flatere, bevokst med større furu og lauvskog. God utsikt over N-lige del av Feragen.

Utstrekning:

Ukjent.

Beskrivelse:

Funn av ett artefakt.

Funn: T 20458: 1 avslag, kvartsitt

Vekt 7,2 g.

Konfliktvurdering:

Lokaliteten vil ikke eller i liten grad bli berørt av de foreliggende reguleringsplaner.

Foto: Fig. 58.

43. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1719 I. Fig. 4.

UTM 490 313.

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Feragen.

Beliggenhet:

På et nes som stikker ut mot ØNØ.

Terrengets art.Utsikt:

Tørt morenenes, dominert av store blokker i overflaten. Tynt jordsmonn, for det meste overvokst av reinlav. Spredt furu.

Utstrekning:

Ukjent.

Beskrivelse:

Over et areal av ca. 25 x 10 m ble det funnet spredte artefakter samt observert skjørbrent stein.

Funn: T 20459: 8 avslag, kvartsitt

2 avslag, kvarts/kvartsitt

1 mulig kjerne med én plattform, kvartsitt

Samlet vekt 29,1 g.

Konfliktvurdering:

Lokaliteten vil antatt ikke bli berørt av de foreliggende reguleringsplaner.

Foto: Fig. 59.

44. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1719 I. Fig. 4.

UTM 486 310.

Reg.v/Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Feragshåen.

Beliggenhet:

I en slak skråning på et nes samt i utvasket strandsone.

Terrengets art.Utsikt:

Moreneskråning, bevokst av mose, lyng og furu. En del større blokker stikker opp gjennom overflaten.

Utstrekning:

Området kan henge sammen med lok. 45, da de nærmest observerte artefakter kun ligger ca. 30 m fra hverandre.

Beskrivelse:

I øverste halvdel av det ca. 5 m brede strandbeltet, samt i grusen i det mosedekkede areal innenfor, ble det funnet artefakter, totalt over et areal av ca. 20 x 15 m. Det ble funnet artefakter ned til ca. 25 cm over vannstanden.

Funn: T 20460: 26 avslag, kvartsitt, hvorav 2 med retusj langs sidekanter.
2 avslag, kvarts, herav ett av bergkrystall
Samlet vekt 256,1 g.

Konfliktvurdering:

Strandområdet består av grus og blokker og synes stabilt. Imidlertid vil den planlagte regulering her sannsynligvis kunne berøre nederste del av lokaliteten ved fortsatt evt. økt utvasking. Et slikt inngrep vil antatt bli av lite omfang.

Foto: Fig. 60.

45. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1719 I. Fig. 4.

UTM 486 311.

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Feragshåen.

Beliggenhet:

På ei horisontal flate innenfor stranda, samt i strandbeltet, ca. 25-30 m NV for lok.44.

Terrengets art.Utsikt:

Blokk- og grusflate overvokst i det vesentligste av lyng. Utvasket strandsone ligger inntil i S.

Utstrekning:

Området kan henge sammen med lok.44.

Beskrivelse:

Øverst i strandsonen ble det i delvis utvasket torv funnet artefakter samt observert skjørbrent stein. Det synes trolig at lokaliteten strekker seg et godt stykke innover flata og at bare lite er ødelagt.

Funn: T 20461: 5 avslag, kvartsitt
60 avslag, kvarts og kvarts/kvartsitt
5 splinter, kvarts
Samlet vekt 82,7 g.

Konfliktvurdering:

Strandflata her består av grus og blokker og synes stabil. Lokaliteten vil etter de foreliggende reguleringsplanene kunne bli berørt av utvasking i det nederste parti av strandsonen. Et slikt inngrep må karakteriseres som lite omfattende.

Foto: Fig. 61.

46. STEINALDERLOKALITET

M711-kart: 1719 I. Fig. 4.

UTM 483 313.

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Feragshåen.

Beliggenhet:

I en moreneskråning på et bredt nes, samt i strandsonen nedenfor.

Terrengets art.Utsikt:

Blokkrik moreneskråning ned mot S, SV og V. Bevokst hovedsakelig av reinlav. Furutrær.

Utstrekning:

Ukjent.

Beskrivelse:

I strandsonen øverst ble det funnet ett artefakt, det samme i lavdekket terreng innenfor.

Funn: T 20462: 2 avslag, kvartsitt, herav ett med fin og svært fin retusj langs en sidekant.

Samlet vekt 6,9 g.

Konfliktvurdering:

Lokaliteten ligger ved antatt stabil blokk- og grusstrand. Den vil antatt ikke bli berørt av de foreliggende reguleringsplaner.

Foto: Fig. 62.

47. HUSTUFT. ANTATT FRA NYERE TID

M711-kart: 1719 I. Fig. 4.

UTM 470 319.

Reg.v/ Kristian Pettersen.

Lokalitetsnavn:

Feragshåen.

Beliggenhet:

På tørrlendt, lynggrodd, horisontal flate på en meget lav forhøyning i terrenget. Ca. 5 m fra høyeste fløtningsvannstand mot SSV.

Terrengets art.Utsikt:

Blokkrik moreneflate, bevokst av lyng, bjørk og furu.

Beskrivelse:

Antatt omtrent kvadratisk av grunnplan, selv om dette er noe vanskelig å si. Veggene markert av overgrodde steinheller/steiner, særlig tydelig mot SSV, hvor det også fins en liten brolegning av heller utenfor veggen. I midten et rektangulært ildsted av steinheller, med lengderetning ØNØ-VSV. Rundt ildstedet ligger også noen steinheller.

Mål: Utvendig ca. 6,5 x 6,5 m. Brolegningens største utstrekn. ca. 0,75 m.

Ildstedet: ca. 1,10 x 0,80 m, høyde opptil ca. 0,15 m.

Små stykker morkent treverk, flaskeskår og deler av en skinnsko, m.v. indikerer nyere opprinnelse. Kanskje brukt i forbindelse med fløtingen, eller koie i forbindelse med pass av kullmiler?

Foto: Fig. 63.

NYE FUNN FRA LOKALITETEN FERAGEN II, REGISTRERT VED UNDER-SØKELSEN I 1973.

Funn fra øverst i utvasket strandparti, samt noe innpå torvdekket mark. De to funna øverst i strandsonen tyder på at lokaliteten er noe utvasket.

T 20447: 4 avslag, kvartsitt, hvorav ett med mulig retusj langs en sidekant.

Samlet vekt 73,1 g.

3.4. KONKLUSJONER FRA REGISTRERINGENE

En kan konkludere med at undersøkelsen i 1982 i hovedtrekk ga resultater i tråd med formodninger etter forprosjektet i 1973. Et unntak herfra må lokalitetene rundt Feragshåen kunne sies å utgjøre. Det ble her funnet flere lokaliteter enn en på forhånd hadde regnet med.

Generelt synes Rien å ha et mindre omfang av steinalderlokaliteter enn Feragen. Det ble t.eks. her ikke observert et eneste tilfelle av skjørbrønt stein i strandsonen.

Ettersom områdene inntil og ovenfor utvaskingssonen både langs Feragen og Rien utelukkende er registrert på stikkprøvebasis, må en anta som utvilsomt at disse områdene inneholder en del steinalderlokaliteter i tillegg til de som er funnet. En må også påregne andre typer kulturminner, t.eks. fangstgroper et stykke fra vatna.

Antall registrerte automatisk fredete kulturminner:

Steinalderlokaliteter : 40 (samt 4 fra 1973-75-undersøkelsene).

Fangstgroper : 6

Kullgroper : 2

Gravhaug : 1

Usikre kulturminner m.h.t. funksjon og/eller automatisk fredning:

Fangstgroper : Opptil 7.

Kullmile : 1

Tuft : 1

Det synes klart at ialt 29 fredete lokaliteter (1973-75 og 1982-undersøkelsene) kan bli berørt av reguleringsplanene. Det er to forhold som vil kunne virke inn:

1. En fortsatt eller økt utvasking som vil føre til at artefakter i strandsonen vil gå tapt ved å forsvinne ut i vatnet.
2. Andre typer erosjon (utgliding, ras m.v.) som følge av tappingen. Ved dette vil delvis ødelagte boplassområder i strandsonen, men også i torvdekket areal kunne bli berørt.

4. REGISTRERTE DATA I KULTURHISTORISK SAMMENHENG

4.1. KULTURMINNETYPENE

Det er ved registreringene funnet følgende typer sikre kulturminner fra forhistorisk tid/middelalder:

1. Gravhaug.
2. Kullgrop.
3. Fangstgrop.
4. Steinalderlokalitet.

Av usikre lokaliteter:

Kullmile.

Tuft.

Gravhaug.

Gravhauger i innlands- og fjellstrøk er etterhvert kommet mer i fokus ved at en i senere år har lett mer bevisst og systematisk etter slike i områder utenfor allfarvei. Gravhaugen ved Rien synes å være i godt selskap blant de rundt 50 lokaliteter for slike som fins i sydnorske fjellstrøk (Skjølsvold 1980:140).

Også nordover synes dette med graver i fjellstrøk å være aktuelt. Under de store arkeologiske undersøkelsene i Rana på 1960-tallet fant en gravrøys ved vatna i fjellet (Gaustad 1973:187).

Skjølsvold, som har arbeidet i utstrakt grad med problemene omkring gravhaugene i fjellet, antyder at mange av disse kan være minner etter en mer stasjonær fangstbosetning (Skjølsvold 1980:157). I tillegg foreligger da også muligheten av en form for stasjonær utnytting av andre utmarksressurser.

I de tilfeller slike gravfunn har latt seg datere synes disse som regel å stamme fra yngre jernalder.

Kullgrop.

Groper med trekull er først i senere år blitt erkjent som kulturminner i større utstrekning. Slike foreligger i en rekke forskjellige utforminger og har antatt vært brukt til forskjellige formål fra koking til ildsted og gravsted (t.eks. Farbregd 1972 og 1979). Dateringen er oftest til eldre jernalder. Slike er det funnet en del av og utgravd også i innlands- og

fjellstrøk. (t.eks. Gustafson 1981:33, 1982:73.) Normalt inneholder disse kull og skjørbrønt stein.

Tolkingen av slike groper er problematisk. Slike som står gropene ved Rien nærmest i utseende er ofte tolket som mer regulære kokegroper.

Fangstgroper.

Steinalderlokaliteter og fangstgroper er de vanligste kulturminnetyper fra eldre tid i innlandet. K.G.Selinge skriver om fangstgropene at de er "Jämtlands vanligaste fornlämningar." (1972:1).

Som regel finnes flere slike groper sammen, satt i system i trekkveiene for de større landdyr, oftest elg og rein. Mellom gropene har det ofte vært stengsler av ett eller annet slag for å lede dyrene i gropene. I skogstrøk har en gode belegg for at det er elg som er fanget (:28). De fleste daterbare gropene stammer fra jernalder eller en senere tid, men det fins også dateringer til steinbrukende tid.

Gerd Bolstad har behandlet noe av fangstgrop-problematikken rundt Femunden, hvor det fins en rekke slike groper (1980:sammendrag, 29).

Hun kommer til at fangstgropene trolig representerer den eldste jernalder i området og en ny form for utnyttelse av naturressursene. Hun mener at gropene her kan ha vært brukt for å fange villrein. Ettersom et par av hennes noterte fangstgropssystemer ligger rett S for Feragen, vil hennes slutninger ha gyldighet også for det området denne rapporten omhandler.

Steinalderlokalitet.

Disse vil det bli redegjort for i kap.4.2. ut fra det artefaktmaterialet som ble funnet ved undersøkelsen. Som fornminnetype kan en her si at en har to typer lokaliteter, nemlig lokaliteter med og uten artefakter. Lok. 30 ga funn utelukkende av skjørbrønt stein. Slike lokaliteter har en de senere år begynt å bli mer oppmerksom på. De tilhører steinalder-oppholdssteder, men frambyr bare i liten grad artefakter. Slike lokaliteter er t.eks. funnet ved vassdragsregistreringer i Sanddøla-vassdraget (1982) og Nesåa-vassdraget (1980). (Jfr. K.Pettersen 1981:38 og 1982 b). Om de virkelig representerer et fenomen som på noe vis lar seg skille ut fra de mer "vanlige" steinalderlokaliteter er vanskelig å si uten nøyere undersøkelser.

De øvrige "vanlige" steinalderlokalitetene følger i beliggenhet og innhold skjemaet som en kan sette opp for slike lokaliteter i innlandet mer generelt. Her foreligger det da en del litteratur om emnet til sammenligning,

både på norsk og svensk side av grensen. Generelt er imidlertid slikt materiale lite behandlet på norsk side. Et av de store problemene med innlandslokalitetene generelt synes å være dateringen. Dette problemet er også delvis akutt for lokalitetene i Øvre Glomma. To forhold hindrer oss her i å få et nøyere begrep om kronologien: Det at så ytterst få lokaliteter kan oppvise substans egnet til ^{14}C datering og det at en må regne med at på de fleste lokaliteter er artefakter fra flere tidsperioder blandet sammen.

Kullmile.

Selv om en ikke helt kan utelukke at den ene mila som ble funnet er fra før 1537, så er det sannsynlig at den er fra nyere tid. Kullmiler av denne store og flate typen er oftest relativt nye.

Røros Kobberverk hadde ei smeltehytte ved Feragen på slutten av 1600-tallet. Det gikk store mengder trekull med til malmsmeltingen i hytta (Øisang 1942:91). Det er naturlig å se den registrerte mila som brukt mens smeltehytta var i drift.

Tuft.

Denne må antas å være av relativt ny dato. Sammenligninger med tidlige tufter i skog- og fjellstrøk blir derfor irrelevante.

4.2. ARTEFAKTMATERIALET PÅ STEINALDERLOKALITETENE

Det framkom ved registreringen et artefaktmateriale som gir en god del opplysninger ad relevante arkeologiske forhold. Materialet foreligger slik:

Antall enheter av de enkelte råstoffer grupperer seg i rekkefølgen 1. kvartsitt, 2. kvarts, 3. flint, med kvartsitt som oftest forekommende. Kvartsitten opptrer i en rekke kvalitetsmessige og fargemessige varianter. En mørk grålig kvartsitt dominerer bildet. Kvaliteten må kunne karakteriseres som jevn: en finkornet kvartsitt som er godt egnet til redskapsformål.

Kvarts er langt dårligere representert og utgjør ofte det mest grovkornede artefaktmateriale. Enkelte avslag består både av kvarts og kvartsitt som går som årer gjennom artefaktene. Varianten bergkrystall er også svært dårlig representert. Det fins også ett artefakt av varianten røkkvarts. Flint er svært dårlig representert.

En god del av artefaktmateriale er påvirket av ild og kan derved være sprukket i små biter. En del artefakter er også tydelig vannrullet etter å ha ligget i strandsonen.

Dette kan gi et vesentlig bidrag til spørsmålet om den vitenskapelige verdi disse lokalitetene, alene og i sammenheng med hverandre og sitt miljø, kan ha. En kan grovinnde relevante arkeologiske relasjoner i 3 grupper, med henblikk på hva artefaktmateriale kan si oss noe om:

1. Lokalitet - miljø forøvrig.
2. Lokalitetens funksjon.
3. Lokalitetens datering.

Materialet er selvsagt tilfeldig i omfang, da det jo utelukkende er samlet inn som prøver. Likevel kan en få en god innføring i en del av de ovennevnte forhold ved en nærmere analyse av materialet.

Jeg vil her angripe materialet fra 2 synsvinkler:

- A) Materialet sees som individuelle lokaliteter.
- B) Alt materiale sees under ett.

Før en analyse av materialet påbegynnes, kan det være interessant å se på hva en kan stille dette opp mot i sammenligning. Dersom en sammenligner Rien, Feragen og Hådalsvassdraget med de nærmeste vassdrag med lignende økologiske betingelser og geografisk omfang hvorfra en har mer systematiske undersøkelser å bygge på må en ta i betraktning følgende vassdrag:

1. Femunden
2. Aursunden
3. Nesjøen

Og på svensk side:

4. Lossen, i Tännäs, Härjedalen.

Ved Femunden er det gjort funn av 64 steinalderlokaliteter og en rekke dyregraver. (Bolstad 1980).

Ved Aursunden som er regulert tidligere ble det av forfatteren foretatt en etterundersøkelse høsten 1982. Ved denne undersøkelsen ble det funnet 5 steinalderlokaliteter (Pettersen 1982a).

Forut for anleggingen av Nesjøen i Tydal, ble det foretatt undersøkelser i 1969 og -70. Her er det funnet én steinalderlokalitet, 2 fangstgroper og 2 kullmiler. (I. Martens 1969, L. Heggen 1970).

Ved sjøen Lossen ble det i 1952-55 gjort arkeologiske undersøkelser i forbindelse med tiltenkt regulering. Ved denne undersøkelsen ble det funnet 6 steinalderlokaliteter med innhold av artefakter av kvarts og kvartsitt samt skjørbrønt stein. Det ble også funnet to gravfelter. På det ene gravfeltet var det også to fangstgroper.

3 av steinalderlokalitetene ble utgravd og disse ga tilsammen mer enn 60 redskaper av kvarts og kvartsitt, hovedsakelig skrapere. (Hvarfner, H. og Janson, S. 1966:117).

Det nærmeste vassdrag, rent fysisk, til hovedtyngden av funnmaterialet er Femunden. Vi er så heldige å ha et vitenskapelig arbeid om steinalder ved Femunden av helt ny dato, nemlig Gerd Bolstad's magistergradsavhandling (Bolstad 1980). Rundt Femunden er det registrert 64 steinalderlokaliteter. På 2 av disse har en foretatt arkeologiske utgravninger. En stor del av disse lokalitetene er dessuten konsentrert i nordenden av Femunden, nærmest Feragen.

Når en sammenligner funnmaterialet fra lokalitetene ved Femunden og Feragen - Hådalssvassdraget, slår det en umiddelbart at dette har iøynefallende likhetstrekk. Jeg vil kort sitere fra Bolstad's innledning: "Etter feltarbeidet er hele 64 lokaliteter blitt registrert og et meget omfattende materiale innsamlet. Det kan kort karakteriseres ved innslag av overflatere-tusjerte spisser, som umiddelbart plasserer det i en nordøstlig sammenheng, med mulig datering i perioden senneoliticum/førromersk jernalder. Foruten spissene består materialet av lite bearbejdede eggredskaper og store mengder avslag og kjerner."

Dette kunne like gjerne vært karakteristikken av materialet fra Feragen - Hådalssvassdraget. Fra sistnevnte område har en et stort antall avslag og en god del kjerner som svært signifikante trekk i materialet. Tilsammen har en videre 27 spisser og 10 skraperreder samt en del avslag med retusj som kan være bearbeidet til redskaper. Materialet er fremst kvartsitt, som ved Femunden. I sistnevnte område omtaler Bolstad (1980:77) at den lokale kvartsitt utgjør 99% av anvendt råstoff på lokalitetene. Dette burde være omtrent samme forhold som ved Feragen - Hådalssvassdraget.

Men også i detaljer stemmer redskapstypene overens; som eksempel kan nevnes at det i begge områder er funnet steinkølle med skaftfure, samt et fiskespekke med hull, av kleber.

I den følgende framstilling vil det da være naturlig å sammenligne vårt materiale med Femundsmaterialet, da sistnevnte har tydelige lihetpunkter og er vitenskapelig bearbeidet på en utmerket, lett sammenlignbar måte.

A.

Ser en på materialet på de enkelte lokaliteter for seg og betrakter dette under de nevnte synspunktene 1-3, kan en sette opp følgende ut fra en tolkning av de positive spor materialet innebærer:

1. En må kunne anta at en del råstoffer til artefakter er plukket opp langs strendene i nærheten av lokalitetene. Her er morenen åpen og nesten uten vegetasjon og det er lett og oversiktlig å lete. En må videre kunne gå ut fra at en slik ressursutnyttelse også kan ha vært bestemmende for enkelte lokaliteters beliggenhet.

Forekomsten av flint på i alt 6 lokaliteter, vitner tydelig om kontakter utad mot den vei flinten kom fra.

2. Når det gjelder lokalitetenes funksjon foreligger det også flere muligheter. Ut fra materialet kan en sannsynliggjøre flere typer aktiviteter, enten alene eller flere i kombinasjon på samme lokalitet. Noen eksempler skal nevnes. Lok. 23 framviste to steinkøller. Slike er oftest oppfattet som beinknuserer når det foreligger knusemerker (Bolstad 1980: 65). Det foreligger en lignende kølle fra Røa-lokaliteten ved Femunden. Det er i dette tilfelle interessant at fangstgroplokaliteten nr. 24, ligger innpå lok. 23. Det foreligger da en viss mulighet for at stedet kan ha vært et slaktested, t.eks. for rein. Det er velkjent at reinjegere på et lavteknologisk stadium har preferert spesielle områder av

dyret samt beinmargen som særlig ettertraktet og i denne sammenheng kan knusesteinene sees. (T.eks. Spiess 1979.) Hvorvidt fangstgroperne og steinalderlokaliteten er samtidige er et generelt problem. Gerd Bolstad møtte problemet i sine undersøkelser ved Femunden og utelukker ikke samtidighet mellom kvartsittlokaliteter og fangstgroper (1980: 102). Ettersom det foreligger dateringer av slike groper tilbake til steinbrukende tid(t.eks. Selinge 1974:32), vil en kombinasjon av disse to kulturminnetyper ikke være uforenlig. Problemet blir ofte å få til rent logisk at steinalderfolk har drevet passiv jakt, når lokalitetene har såvidt mange artefakter som viser aktiv jakt.

En annen hypotese om steinkøllers bruk i disse traktene er framsatt av Lars F. Stenvik i et manuskript under arbeid. Han mener at slike køller i en del tilfeller kan være brukt i primitiv bergverksdrift. (Pers. meddelelse fra L.F.Stenvik.)

En ganske annen funksjon av en lokalitet vises på nr. 25. Dette er den eneste lokaliteten som ligger på ei øy og hvor en må ha hatt en type farkost for å komme tørrskodd hit. Det er da interessant at dette er den eneste lokaliteten som har oppvist et fiskesøkke, av kleberstein og med et rundt hull gjennom. Selv om søkket i seg selv er udatert, er det sannsynlig at det tilhører steinalderlokaliteten som sådan. Fra lokaliteten Røsanden IX ved Femunden, er det også funnet et fiskesøkke av kleberstein med hull, det eneste fiskesøkke fra steinalder ved Femunden! Selv om søkkene er ulike i form synes det rimelig å anta at råstoff og teknikk her kan knytte de to artefaktene til hverandre kronologisk. På øya her kan en altså ha hatt en base for fiske, sannsynligvis med håndsnøre, etter søkkets størrelse å dømme.

Til slutt skal nevnes lok. 26, hvor det ble funnet deler av i alt 19 spisser. En synes her å ha hatt en slags verkstedplass for lagning av slike spisser. Ettersom området her var åpent, så en flere steder tydelig at det fantes konsentrasjoner av en og samme type råmateriale over et lite område, altså har en sittet på stedet og slått til redskaper.

Spissene tyder også på at en her har jaktet i utstrakt grad. Etter størrelsen synes kun 3 spisser å kunne ha vært i bruk som pilespisser. Resten må ha utgjort spydodder.

Ved en nøyere analyse vil en selvsagt kunne sannsynliggjøre slutninger om kombinasjon av flere typer aktiviteter på bestemte lokaliteter. Hensikten med eksemplifiseringen her har imidlertid tatt sikte

på å vise hva en del av lokalitetene kan ha hatt som funksjon. I tillegg må en rimeligvis ha hatt regulære boplasser hvor en har sovet, spist osv. Denne slutningen har også tydelig vekt i andre funn på lokalitetene: På 24 av lokalitetene ble det observert skjørbrent stein og én lokalitet (nr. 30) inneholdt sågar bare skjørbrent stein. Når så i tillegg en del av artefaktmaterialet er ildskjørnnet synes det klart at det på nesten hver lokalitet har vært brukt ild, til eksempelvis matlaging eller annet.

3. Dateringsgrunnlaget er dårlig for de enkelte lokaliteter. Som ved enkelte av lokalitetene ved Femunden, har en trekk i materialet som kan peke langt tilbake, til mesolittisk tid (eldre steinalder ca. 10000-4000 f.Kr.). Slike utgjøres av såkalte kjølfornede kjerner samt mikroflekker. Ved vår undersøkelse har en på to lokaliteter kjerner som ligner på kjølfornede kjerner som type. En har videre 9 mikroflekker/mikroflekkelignende avslag, fordelt på 7 lokaliteter. Ved Femunden ble det funnet én kjølfornet kerne og 9 mikroflekker. Mikroflekkene opptrer ved Femunden med maksimalt 2 eksemplarer på en enkelt lokalitet. (Bolstad 1980:93-94.) I tillegg kan en kanskje se forekomst av flint som et trekk som ofte peker bakover i tid. Ved undersøkelsen ble det funnet flint på 5 lokaliteter, ett stykke på hver. En skal her nevne at på lokaliteten Feragen II som ble registrert under undersøkelsene i 1973 ble det funnet 8 flintstykker. (Aterskjær 1973). Jeg vil personlig legge liten vekt på de ovennevnte kriterier som dateringsgrunnlag i den situasjon vi befinner oss i Øvre Glomma. Dette fordi typene som sådanne er usikre som dateringsgrunnlag. En kan t.eks. nevne at samtlige av artefaktene fra stranda i lok. 34 etter fargen og konsistensen på råstoffet kan stamme fra samme kjerne, og her fins det både avslag, flekker og mikroflekker pr. definisjon. (Fig. 68 t.v.) Etter som en ikke har funnet mikroflekkekjerner i det relativt store spektrum av kjerner, synes dette å svekke en teori om tidlige lokaliteter her. En slik teori svekkes også ved at det ikke er gjort positive funn av sikre ledeformer for tidlig eller sen mesoliticum, slik en har gjort andre steder i innland og fjelltrakter, fortrinnsvis i Sør-Norge.

Når det gjelder yngre steinbrukende tid, er vi på sikrere grunn. Her har vi i alt 27 flatehogde og -retusjerte spisser, fordelt på 6 lokaliteter. Slike spisser blir i innlandet normalt datert til sen steinalder og bronsealder etter sydiskandinaviske termer. (Jfr. t.eks. Baudou 1977: 17.)

I absolutte tall vil en her ligge innen de siste par årtusener f.Kr.

Gerd Bolstad daterer materialet fra Femunden forsøksvis til fra senmesoliticum til førromersk jernalder. Det skulle være all grunn til å tro at dette gir en ramme også for lokalitetene lenger nord, ved Rien, Feragen og i Hådalssvassdraget.

B:

Sett under ett gir lokalitetene i første rekke et interessant bilde av forholdene rundt vatna mot slutten av steinbrukende tid. Selv om mange av lokalitetene kan være brukt over lange tidsrom, i flere tusen år, så er det fremst denne yngste perioden vi kan erkjenne.

Sett i relasjon til miljøet rundt, er det tydelig at det her er en historisk-kronologisk sammenheng når det gjelder opphold i områdene rundt sjøene. Uten å gi for vidløftige konklusjoner nå, kan en vel også si at sporene tyder på relativt stor aktivitet med jakt og fangst. Sett under ett blir forskjellene mellom de enkelte lokaliteter mindre iøynefallende. Størsteparten av materialet, avslag og kjerner, kan vi ikke se store forskjeller på mellom lokalitetene. Sett under ett synes også lokalitetene ved Feragshåen og i Hådalssvassdraget å ligge tett. Sett i sammenheng synes da dette å tyde på at mesteparten av områdene her ble brukt og utnyttet til jakt og fiske i alle fall på et kronologisk sent stadium innen steinbrukende tid.

4.3. KORT KULTURHISTORISK SKISSE FOR OMRÅDENE

En slik skisse tar utgangspunkt i utnytting av områdene i forhistorisk tid.

Innen de aktuelle geografiske områder (nedbørfelter) har vi ingen sikre funn fra eldre steinalder og heller ikke fra middelalder. I runde årstall begrenser funnene seg da innenfor rammen ca. 4000 f.Kr. - ca. 1000 e.Kr.

De tidligste funna synes å markere seg relativt sent i steinalderen, ca. 3-2000 f.Kr. ved en mengde flatehugde spisser av kvartsitt og kvarts samt en tidligere innkommet skiferkniv.

Fra dette tidsavsnittet må en helt ned til yngre jernalder for å finne neste sikre kronologiske holdepunkt, et sverd innkommet tidligere. Sannsynligvis vil nye systematiske undersøkelser kunne fylle ut dette tomrommet.

Steinalderlokalitetene gir klar beskjed om en utnyttelse av både fisk i vatn og jakt på landdyr. Sannsynligvis har en også utnyttet de lokale mineraler

og bergarter til redskapsformål. Det synes således å ha vært gode muligheter for å ernære seg i områdene, da særlig ved Feragen og i Hådalssvassdraget. Fangstgropene peker også på fangst av større dyr, kanskje helst rein. Gropene er imidlertid udaterte.

Jernalderen markerer seg med gravhaugen ved Rien samt antatt også ved de to kokegropene her. I første omgang må en se dette som uttrykk for et mer marginalt område for eventuell jernalderbosetning, kanskje en utløper fra mer sentrale fjellbygder, t.eks. ved Aursunden, hvorfra en har flere jernaldersfunn som tyder på fastere bosetning.

5. KULTURHISTORISKE VERNEVERDIER

5.1. HVILKE VERNEVERDIER ANTAS Å GÅ TAPT VED EN UTBYGGING ETTER DE FORELIGGENDE PLANER?

Ut fra bestemte kriterier må en kunne si generelt at det foreligger betydelige verneverdier innen nedbørfeltene til Rien, Feragen og Håsjøen - Ramberg-sjøen sett under ett. I første rekke er det langs Feragen og Hådalssvassdraget hvor disse verneinteressene markeres best.

Ser en så på de konkrete utbyggingsplanene, så vil en del av de registrerte kulturminnene ikke bli berørt, en del vil antatt bli berørt i ubetydelig grad og en del vil antatt kunne bli mer omfattende berørt. I tillegg kommer at miljøet inntil kulturminnene langs Rien og Feragen vil bli forstyrret i den delen av året hvor magasinet ikke er fullt.

Dersom en deler de kulturhistoriske verneverdier inn i 3 hovedgrupper vil en få:

1. Forskingspotensielle verneverdier.
2. Pedagogiske verneverdier.
3. Allmenne verneverdier.

Disse kan igjen underinndeles i en rekke punkter.

Jeg vil nedenfor gå gjennom de lokaliteter som er registrert i 1982, ut fra ovennevnte synsvinkel.

1. Lokaliteter som ikke vil bli berørt:

Nr. 4, 5, 6, 7, 8, 14, 15a,b, 18, 19, 22, 24, 36, 38, 39, 41, 43, 46, 47.

2. Lokaliteter som kan bli berørt, men i så fall lite eller ubetydelig:

(For anleggsområdene ved lokalitetene 3, 10 og 12 forutsetter en at inngrep kan legges om slik at ingen eller ubetydelige inngrep skjer).

Nr. 1, 2, 3, 9, 10, 12, 16, 17, 20, 21, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34 35, 37, 42, 44, 45.

3. Lokaliteter som antatt kan bli berørt i noe videre grad:

Nr. 23, 25 og 28. Ved nr. 28 synes risikoen stor for at bekkeerosjon vil føre til at lokaliteten raser ut.

Av usikre kulturminner vil nr. 13 og nr. 40 kunne bli berørt.

Under punkt 2 er det satt kan bli berørt. Her går en ut fra at en eller annen form for berøring er mulig, sett i relasjon til utbyggingsplanene. Den berøring det dreier seg om er i det alt vesentlige en fortsatt eller økt ut-

vasking av områder i strandsonen, foruten en eventuell liten berøring i noen få anleggsområder. Derved kan fremst artefakter gå tapt. Ifølge planene vil ikke torvdekkede områder innenfor strandsonen bli berørt. Strendene langs Feragen er på det nærmeste fullstendig utvasket m.h.t. finsedimenter etter lang tids fløtingsregulering. Derfor finnes praktisk talt intet urørt materiale fra kulturminner igjen i denne sonen unntatt steinalderartefakter som for lengst er revet ut av sin kontekst.

Disse artefaktene vil i tilnærmet lik grad få samme skjebne om Feragen og forøvrig også Rien reguleres eller ikke. I sistnevnte tilfelle vil utvaskingen fortsatt skje selv om fløtingen er opphørt.

Disse 23 lokaliteters eventuelle direkte berøringspunkter med utbyggingsplanene vil i verneverdi-sammenheng i svært stor grad måtte sees i sammenheng med forskingspotensielle verneverdier. Ut fra de foreliggende data er det da i det vesentlige forskingspotensielle verneverdier som vil gå tapt ved en utbygging. Ved lokalitetene i gruppe 2 er disse truede verneverdiene svært små. Dette fordi en utelukkende har løsfunnede artefakter, deres innbyrdes sammenheng og deres omtrentlige geografiske beliggenhet å holde seg til som vitenskapelige data.

For de 23 lokaliteter som ovenfor er omtalt, må en gå ut fra at den direkte konflikt med utbyggingsplanene er svært små, evt. ubetydelige. Det kan her være på sin plass å nevne at lokalitetenes vitenskapelige verdi i ethvert tilfelle er sterkt redusert ved fløtningsreguleringen som har gjort innhogg i de fleste. I tillegg kommer at de fleste lokalitetene mangler et beskyttende jordsmonn. De har i høyden et noen få cm tykt lag mose/torv, men mange steder er dette delvis blåst vekk eller tråkket vekk av dyr og mennesker. Dette må en også gå ut fra har ført til omroting på mange av lokalitetene.

Eventuelle inngrep etter de foreliggende planer på lokalitetene i gruppe 2, vil da ikke medføre annet enn ubetydelige endringer i det forskingspotensielle som lokalitetene utgjør, og derved ikke beskjære de enkelte lokaliteters verneverdi i så henseende annet enn i ubetydelig grad. En forutsetter imidlertid at lokalitetene 1 og 2 ikke berøres. Disse har en ganske spesiell vitenskapelig verdi ved at de er beliggende ved elv og ikke ved vann. En slik beliggenhet er det relativt sjelden at en kan konstatere ved vassdragsregistreringer. Dertil synes lokalitetene tilnærmet urørte. Deres verneverdi må derfor bli å betrakte som stor.

Lokalitet nr. 23 er en steinalderlokalitet av større geografisk omfang. Inn på denne ligger fangstgropsystemet nr. 24. Sistnevnte antas ikke å bli berørt av inngrep. Konstellasjonen av flere fornminnetyper (som kan høre sammen) innen et lite areal, er interessant sett fra flere synsvinkler. Fra vitenskapelig synsvinkel er det også interessant at en fra denne lokaliteten har to steinkøller, hvilket bare er funnet ett annet sted ved Feragen. Jfr. forøvrig kap. 4.2. Kanskje kan en her ha både et fangst- og slaktested. Verneverdien av denne lokaliteten må ansees for betydelig.

Lok. nr. 25 har sannsynligvis hatt en spesiell funksjon, slik det kommer til uttrykk ved funn av et fiskesøkke. I og med at lokaliteten også ligger på en holme i vatnet, blir det førstnevnte forhold enda mer tydelig. Sammenligner en med Femunden er det funnet kun ett sammenlignbart fiskesøkke her. En står altså overfor en steinalderlokalitet som etter alt å dømme har hatt en markert spesiell funksjon unik blant lokalitetene forøvrig, og derved må tilskrives en betydelig verneverdi.

Lokalitet nr. 28 har ikke oppvist karakteristika som skiller den noe særskilt ut fra de øvrige steinalderlokalitetene. Det eneste måtte da være funn av flint som bare er gjort på noen få lokaliteter, samt at lokaliteten ligger inntil et elveinnløp i vatnet. Verneverdien av denne lokaliteten må sies å være på linje med verneverdien for de fleste lokalitetene rundt Feragen.

Når det gjelder lokalitetene registrert i 1973 og 1975, Rien I, Feragen I og II samt Feragshåen I, vil også konfliktgraden kunne betraktes etter forannevnte skjema: Under gruppe 1 vil Rien I måtte klassifiseres. Under gruppe 2 kommer Feragen I og Feragen II og under gruppe 3 Feragshåen I.

Feragshåen I vil bli direkte berørt i større omfang av tunnelutløp fra Feragshåen samt anleggsområde forøvrig. Dens verneverdi er i utgangspunktet delvis som hos lokalitetene 1 og 2, men Feragshåen I er noe ødelagt av tråkk.

Pedagogiske og allmenne verneverdier vil neppe forringes i annet enn evt. liten grad ut fra de direkte inngrep i kulturminnene. Et problem som må nevnes her, er selvsagt den indirekte virkning en tapping av sjøene vil få for opplevelsen av det miljø som kulturminnene tilhører og som kan være delvis bestemmende for de pedagogiske og allmenne kulturhistoriske verneverdier.

Sett i en større sammenheng vil det forskingspotensiale som her berøres ved Feragen, være sammenlignbart med området ved N-enden av Femunden. Ettersom en tiltenkt utbygging av Femunden for noen år tilbake ble nektet konsesjon, er denne sjøen et forskingspotensiale som en må anta er vernet framover. Nå lider imidlertid de arkeologiske data fra Femunden av samme skjevheter som de fra Feragen, med samme basis, nemlig at også Femunden er fløtingsregulert. Det synes også som om skadene på lokalitetene ved Femunden er blitt betydelig større enn ved Feragen, hvor en synes å ha en god del av lokalitetsområdene intakt. I alt kan en imidlertid si at det synes som om arkeologien ved Feragen og Femunden i mange deler stemmer bra overens. Jfr. kap. 4.2. I alle tilfeller vil det da si at dersom Feragen blir utbygd, øker de arkeologiske verneverdiene ved Femunden.

5.2. AKTUELLE UNDERSØKELSER DERSOM ØVRE GLOMMA UTBYGGES ETTER DE FORELIGGENDE PLANER.

En kan naturlig dele undersøkelsene i tre grupper:

1. Arkeologiske undersøkelser i strandsoner som kan bli berørt av utvasking, evt. anleggsvirksomhet.
  2. Arkeologiske undersøkelser av lokalitetsområder som reguleringen antas å gripe inn i ved utrasing evt. annen erosjon, evt. større inngrep ved anleggsvirksomhet.
  3. Pollenanalytiske undersøkelser.
-
1. Disse undersøkelsene vil bli relativt lite omfattende. Det dreier seg om opplukking og evt. sålding av strandpartier hvor en antar at det ligger artefakter som vil kunne forsvinne ved erosjon som følge av reguleringen. Slike undersøkelser vil da kreve fra et dagsverk opptil noen ukeverk for den enkelte lokalitet. Nøyaktig arbeidsomfang for hver lokalitet er det ikke mulig å si på forhånd.
  2. Disse undersøkelsene vil antatt bli omfattende. For de enkelte lokaliteter det gjelder må en på forhånd få uttalelse fra kvartærgeologisk ekspertise slik at en får et riktig vurderingsgrunnlag for undersøkelsenes omfang. Uten å kunne gi noen omtrentlig antydning av arbeidsinnsats må en her gå ut fra at det dreier seg om flere årsverk.
  3. For å se de enkelte lokaliteter i relasjon til en klima- og vegetasjonshistorisk sammenheng, som er av største betydning for å forstå ut-

nyttelsen av området her, må en foreta pollenanalytiske undersøkelser. Slike undersøkelser vil også kunne avsløre et evt. forhistorisk jord-/februkserverv evt. domestifisering av rein. For å gi de arkeologiske undersøkelsene perspektiv og bredde, er de pollenanalytiske undersøkelsene avgjørende. En må regne med minst ett årsverk til pollenanalyse.

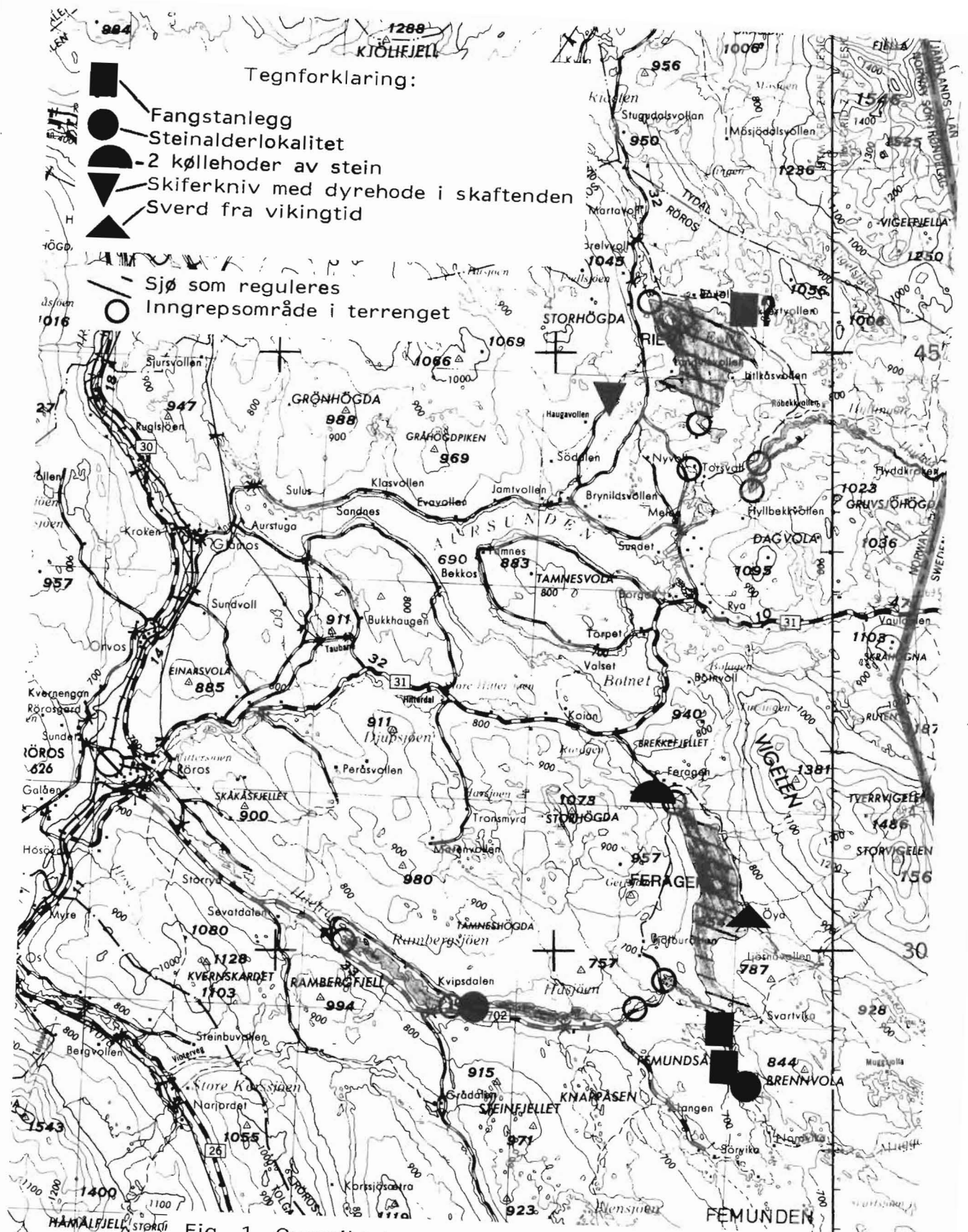
LITTERATUR

- Alterskjær, K. 1974 : Øvre Glomma 1973. Arkeologisk forprosjekt. RAPPORT, arkeologisk serie 1973:4. Trondheim.
- " 1975 : Befaring av anleggssområder ved Feragen, Hyllingen og Rien i Øvre Glomma. (Befaringsrapport i DKNVS Muséets topografiske arkiv.)
- Anundsen, K. 1974 : Rapport fra befaring i Rien og Feragen 21.-23. juni 1974, vedr. løsmasseforholdene. (Bilag 28 til konsesjonssøknad av 15.12.-74.)
- Baudou, E. 1977 : Den förhistoriska fångstkulturen i Västernorrland. Västernorrlands förhistoria. Härnösand.
- Bolstad, G. 1980?: Femunden. Utnyttelsen av naturgrunnlaget i steinalder og eldre jernalder. Upublisert magistergradsavhandling, Universitetet i Bergen.
- Farbregd, O. 1972 : Kolgroper og keltartidsproblem. Viking XXXVI. Oslo.
- " 1979 : Kolgroper - talrike og viktige, men problematiske minne frå vår eldste jernalder. Fortiden i Søkelyset. Trondheim.
- Gaustad, F. 1973 : Kyst og innland i Nordland. Tromsø Museums skrifter, Vol. XIV.
- Gustafson, L. 1981 : Orkla-prosjektet. Årsrapport 1980, DKNVS Muséet, Trondheim.
- " 1982 : Arkeologiske registreringer i Flåms- og Undredalsvassdraget. Arkeologiske rapporter 2, Historisk Museum, Univ. i Bergen.
- Heggen, L. 1970 : Innberetning om registrering ved Esna og Brok-sjøene i Nedalen, Tydalen s., Selbu pgd., Tydal herred, Sør-Trøndelag, 22.-26. juni 1970.
- Helskog, K., Indrelid, S. og Mikkelsen, E. 1976 : Morfologisk klassifisering av slåtte steinartefakter. Universitetets Oldsaksamling, årbok 1972-74, Oslo.
- Hvarfner, H. og Janson, S., 1966 : Ancient hunters and settlements in the mountains of Sweden. Stockholm.
- Magnus, B. og Myhre, B. 1976: Norges Historie. B.1. Forhistorien. Oslo.
- Martens, I. 1969 : Innberetning om befaring i Nedalen, Tydalen s., Selbu pgd., Sør-Trøndelag, i dagene 14.-15. juli 1969. Stensil, DKNVS Muséet, Ark.avd., topografisk arkiv.
- Pettersen, K. 1981 : Arkeologiske undersøkelser i Sanddøla- og Luru-vassdragene. Årsrapport 1981. (Stensil.)
- " 1982a: Innberetning om arkeologisk registrering ved Aursunden 1982. (Manuskript under arbeid.)

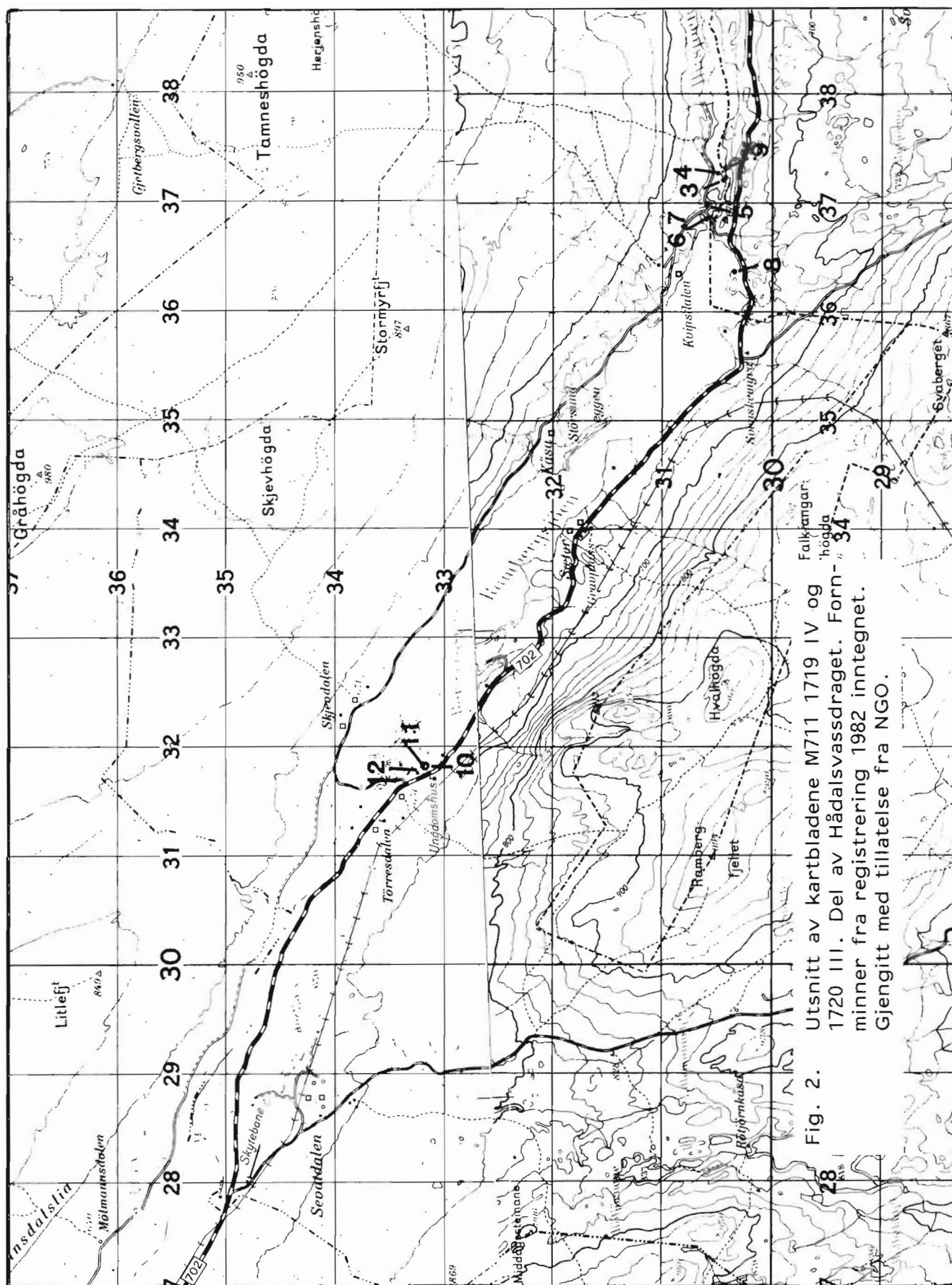
- Pettersen, K. 1982b: Steinalderlokaliteten Fiskløyse. Noen kildeproblemer fra steinalderen langs vassdrag. RAPPORT, arkeologisk serie 1982:8.
- Selinge, K.G: 1974 : Fångstgropar. Fornvårdaren 12. Østersund.
- Skjølsvold, A. 1980 : Refleksjoner omkring jernaldersgravene i sydnorske fjellstrøk. Viking XLIII, Oslo.
- Spiess, A.E. 1979 : Reindeer and Caribou Hunters. An archaeological Study. New York - London.
- Øisang, O. 1942 : Røros Kobberverks historie. Rørosboka, bd. 2. Trondheim.

- Inntegnet: 1) Tiltenkte områder for inngrep ifølge utbyggingsplanen.
- 2) Kulturminner innen Riens, Feragens og Håsjøen-Rambergssjøens nedbørfelter, utenom de som er funnet ved Muséets systematiske registreringer.

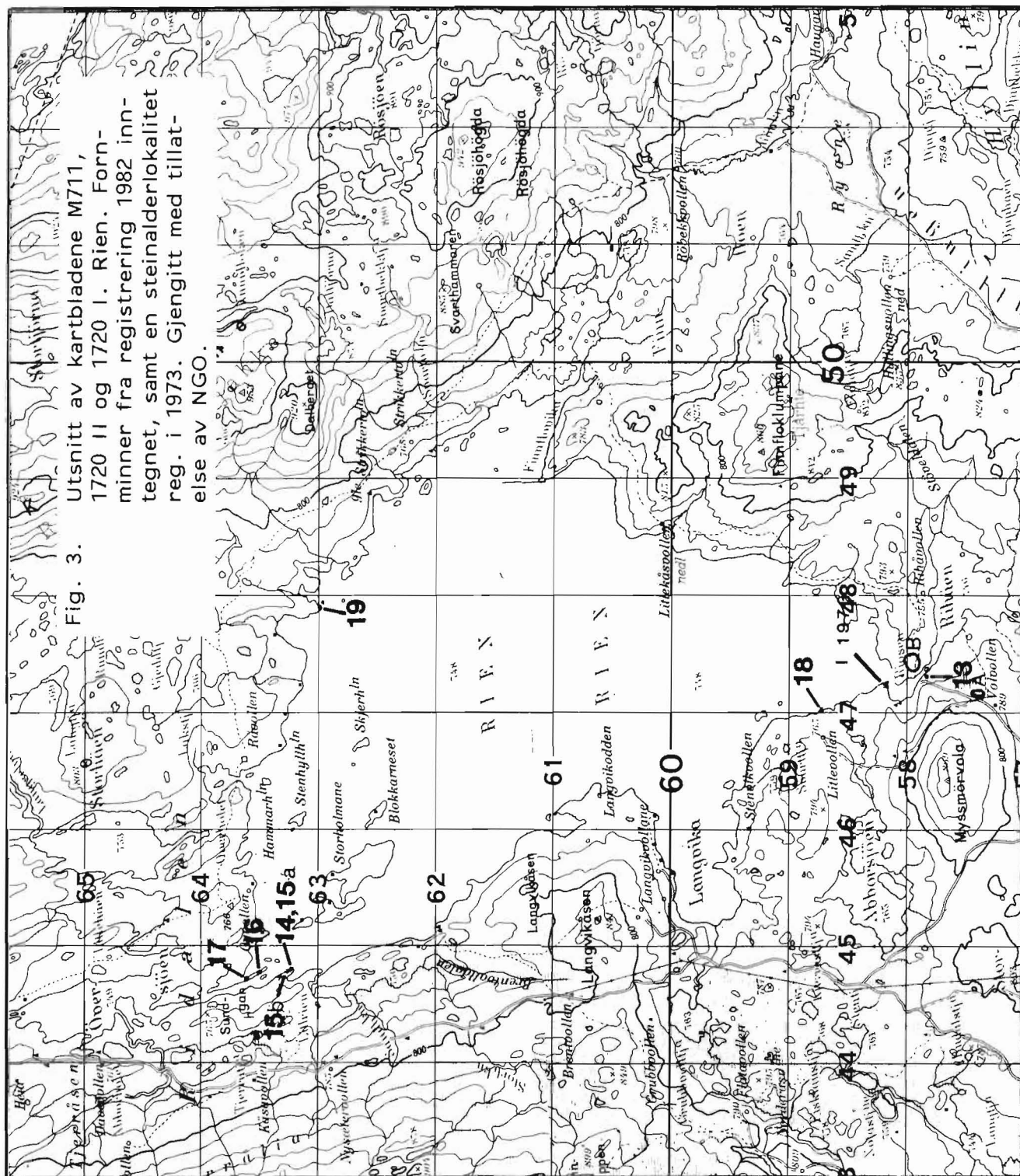

Fig. 3. Utsnitt av kartbladene M711, 1720 II og 1720 I. Rien. Fornminner fra registrering 1982 inntegnet, samt en steinalderlokalitet reg. i 1973. Gjengitt med tillatelse av NGO.

Fig. 4. Utsnitt av kartbladene M711 1719 I og 1720 II. Feragen. Fornminner fra registrering 1982 inntegnet, samt 3 steinalderlokaliteter reg. i 1973 og 1975. Gjengitt med tillatelse av NGO.

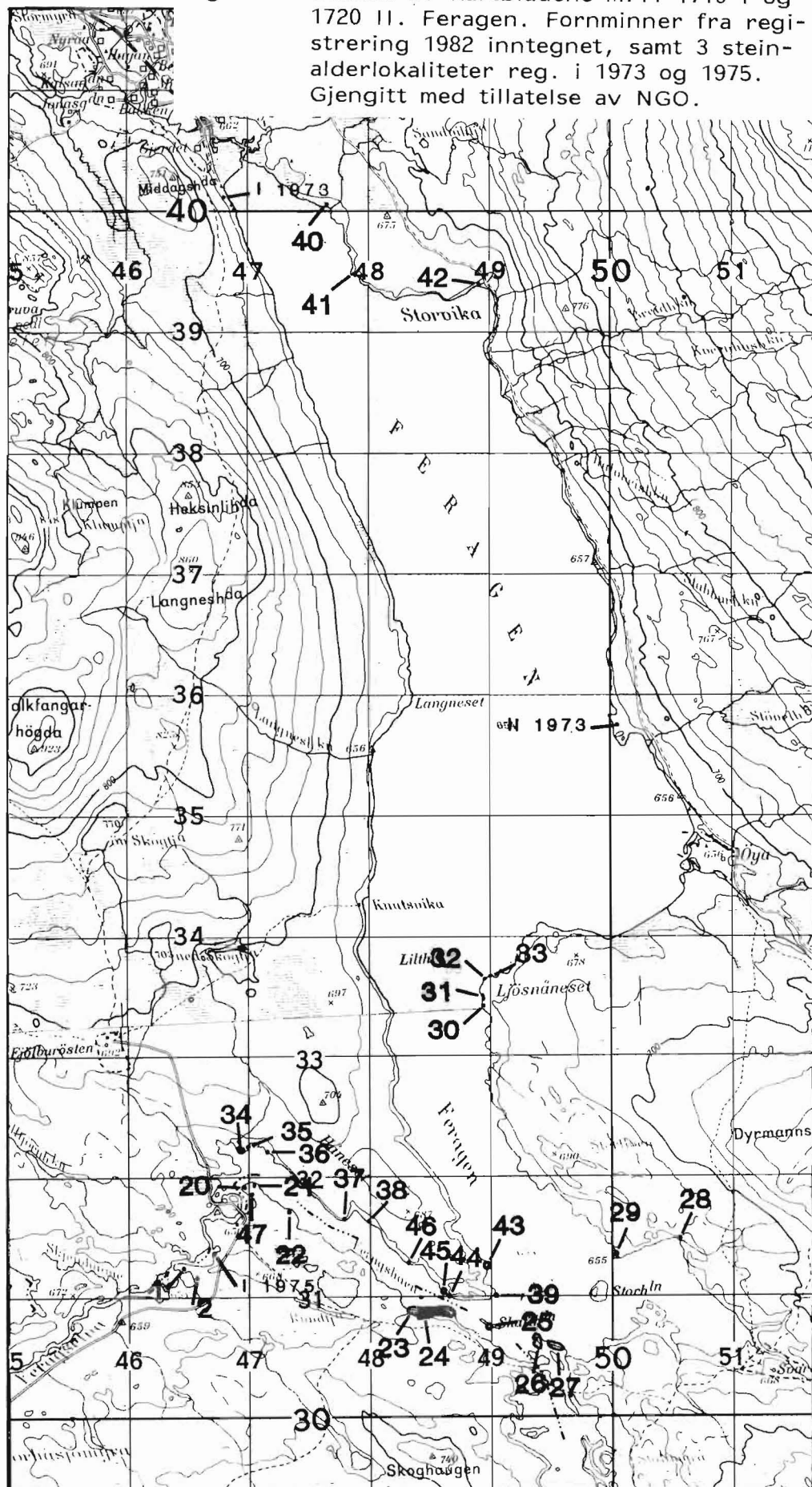

Fig. 5. Rien. Karakteristisk landskap langs NØ-
1541-18. siden. Sett fra NV.

Fig. 6. Karakteristisk strandparti langs SV-siden
1540-2. av Feragshåen. Sett fra SØ.

Fig. 7. Utsyn innover Feragen fra innløpet til 1543-3. Feragshåen. Sett fra SSØ.

Fig. 8. Feragen. Innløpet til Feragshåen. Sett 1544-19. fra ØSØ.

Fig. 9. Feragen. Strandparti i Storvika. Sett fra 1544-16. SSØ.

Fig. 10. Lok. 1. Steinalderlokalitet, beliggende på neset sentralt. Utenfor bildekanten t.h. og bak trærne ligger lok. 2, også steinalderlokalitet. Skjevåen i forgrunnen. Sett fra SV.

Fig. 11. Lok. 3, steinalderlokalitet. Funn av artefakter ble gjort på neset der personen står. Sett fra NNØ.

Fig. 12. Lok. 4, steinalderlokalitet. Funn av artefakter ble gjort i området der personen står. Sett fra S.

Fig. 13. Lok. 5, steinalderlokalitet. Funn av arte-
1542-11 fakter ble gjort i skråningen mellom veien
og torvkanten der personen står samt litt
lenger mot h. Sett fra SSØ.

Fig. 14. Lok. 6, steinalderlokalitet. Funn av arte-
1542-14. fakter ble gjort i begge de åpne skjær-
ingene t.v. foran, og bak brua. Sett fra
SSV.

Fig. 15. Lok. 6. Nærbilde av konsentrasjon av
1542-12. kvartsittartefakter.

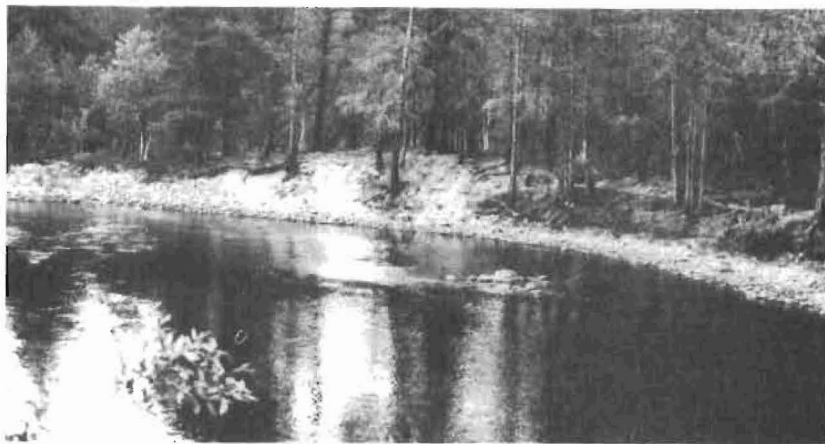

Fig. 16. Lok. 7, steinalderlokalitet. Beliggende på forhøyningen sentralt. I skjæringen ned mot elva ble det funnet artefakter. Sett fra SSØ.

Fig. 17. Lok. 8, steinalderlokalitet. Beliggende på neset. Sett fra S.

Fig. 18. Lok. 9, steinalderlokalitet. Funn av artefakter ble gjort der personen på bildet står samt litt bakenfor. Sett fra VNV.

Fig. 19. Neset med lok. 10 og 11. Sett fra VSV.
1541-5.

Fig. 20. Lok. 10, steinalderlokalitet. Sentral del
1541-2. der personen står. Sett fra SØ.

Fig. 21. Lok. 11, fangstgrop? Sett fra SSØ.
1541-3.

Fig. 22. Lok. 12. Beliggende på stranda sentralt.
1541-4. Sett fra VNV.

Fig. 23. Lok. 13, usikker fangstgrop nr. 2. Sett
1542-17. fra SSV.

Fig. 24. Lok. 14, gravhaug. Beliggende sentralt i
1541-6. bildet. Sett fra N.

Fig. 25. Lok 15b, kokegrop. Sett fra SSØ.
1541-8.

Fig. 26. Lok. 16, steinalderlokalitet ved stranda
1541-10. sentralt. Sett fra SSØ.

Fig. 27. Lok. 17, steinalderlokalitet. I stranda ved
1541-11. stolpen ble det funnet et flintavslag. Sett
fra SSØ.

Fig. 28. Lok. 18, steinalderlokalitet. Beliggende 1541-15. på neset sentralt. Sett fra NNV.

Fig. 29. Lok. 19, steinalderlokalitet. Beliggende 1541-16. på neset sentralt. Sett fra NØ.

Fig. 30. Lok. 20, steinalderlokalitet. Beliggende 1541-20. på flata der personen står. Sett fra SSV.

Fig. 31. Lok. 21, steinalderlokalitet. Beliggende 1541-21. på neset der personen sitter. Sett fra V.

Fig. 32. Lok. 22, steinalderlokalitet. Beliggende 1540-3. på haugen sentralt. Sett fra SSV.

Fig. 33. Lok. 23, steinalderlokalitet. Strekker seg fra personen i forgrunnen til rundt neset i bakgrunnen. Sett fra V.

Fig. 34. Lok. 23. Konsentrasjon av skjørbrent stein
1540-5. Sett fra Ø.

Fig. 35. Lok. 23, Ø-lige del. Sett fra VNV.
1540-11.

Fig. 36. Lok. 23. Grusryggen ovenfor stranda.
1540-12. Sett fra V.

Fig. 37. Lok. 24. Fangstgrop nr. 1. Sett fra NNØ.
1540-6.

Fig. 38. Lok. 24. Fangstgrop nr. 3. Sett fra SSV.
1540-8.

Fig. 39. Lok. 25, steinalderlokalitet. Beliggende
1540-14. sentralt ved vika. Sett fra SØ.

Fig. 40. Lok. 26. Beliggende på den delvis torv-
1540-17. avdekkede flaten på neset sentralt.

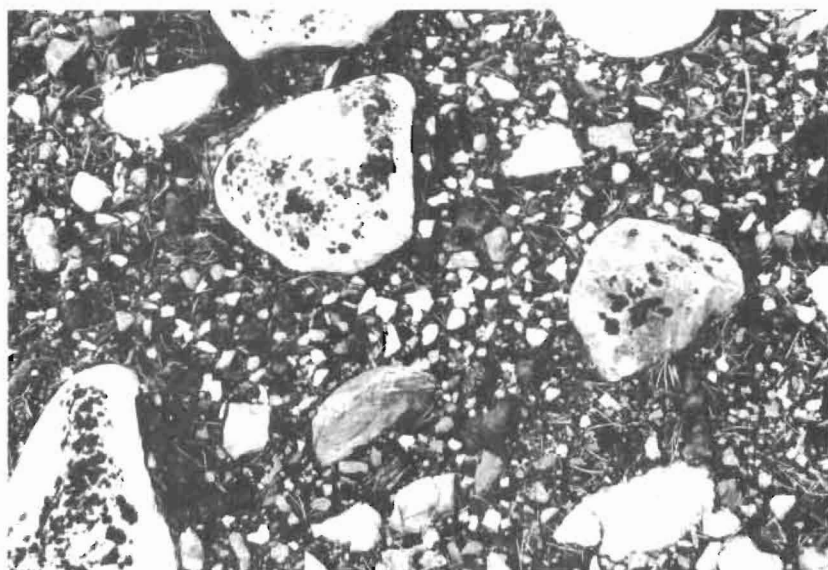

Fig. 41. Lok. 26. Stor konsentrasjon av kvartsitt-
1540-15. avslag.

Fig. 42. Lok. 26. Flate med skjørbrønt stein.
1540-16.

Fig. 43. Lok. 27, steinalderlokalitet. Beliggende på 1540-19. terrassen og langs terrassekanten mot stranda. Sett fra SØ.

Fig. 44. Lok. 28, steinalderlokalitet. Beliggende 1540-20. ved elva i området bak båten. Sett fra S.

Fig. 45. Lok. 29, steinalderlokalitet. Beliggende på 1544-2. grus- og blokkflata sentralt og t.h. Sett fra SSV.

Fig. 46. Lok. 30, steinalderlokalitet. Beliggende 1544-3. sentralt der personen står. Sett fra S.

Fig. 47. Lok. 31, steinalderlokalitet. Beliggende 1544-4. på sletta sentralt. Sett fra S.

Fig. 48. Lok. 32, steinalderlokalitet. Beliggende 1544-5. på flata der personen står. Sett fra SSV.

Fig. 49. Lok. 33, steinalderlokalitet. Beliggende på flata sentralt. Sett fra S.

Fig. 50. Lok. 34, steinalderlokalitet. Beliggende i strandsonen i forgrunnen samt på mor- eneryggen bak. Sett fra SØ.

Fig. 51. Lok. 35, steinalderlokalitet. Personen på bildet står der enkeltfunnet ble gjort. Sett fra VSV.

Fig. 52. Lok. 36, steinalderlokalitet. Beliggende 1543-8. på neset sentralt. Sett fra SSØ.

Fig. 53. Lok. 37, steinalderlokalitet. Funn av artefakter ble gjort rett bak den store steinen sentralt i stranda. Sett fra ØNØ.

Fig. 54. Lok. 38, steinalderlokalitet. Beliggende 1544-11. på haugen i bakgrunnen. Sett fra VNV.

Fig. 55. Lok. 39, steinalderlokalitet. Beliggende 1544-18. på neset sentralt. Sett fra SV.

Fig. 56. Lok. 40, kullmile. Beliggende sentralt. 1544-13. Personen på bildet står i milas grøft mot N. Sett fra VSV.

Fig. 57. Lok. 41, steinalderlokalitet. Beliggende 1544-14. på toppen, der personen står. Sett fra VNV.

Fig. 58. Lok. 42, steinalderlokalitet. Finnested for enkeltfunn av artefakt sentralt, på nærmeste side av elva. Sett fra N.

Fig. 59. Lok. 43, steinalderlokalitet. Beliggende på neset sentralt. Sett fra SØ.

Fig. 60. Lok. 44, steinalderlokalitet. Beliggende i strandflaten og i området ovenfor t.v. Sett fra V.

Fig. 61. Lok. 45, steinalderlokalitet. Beliggende
1543-6. i strandsonen samt på sletta innenfor.
Sett fra VSV.

Fig. 62. Lok. 46, steinalderlokalitet. Beliggende
1543-7. på neset sentralt og i strandsonen nede-
for. Sett fra VNV.

Fig. 63. Lok. 47, tuft, usikkert fornminne. Sett
1543-9. fra SSV.

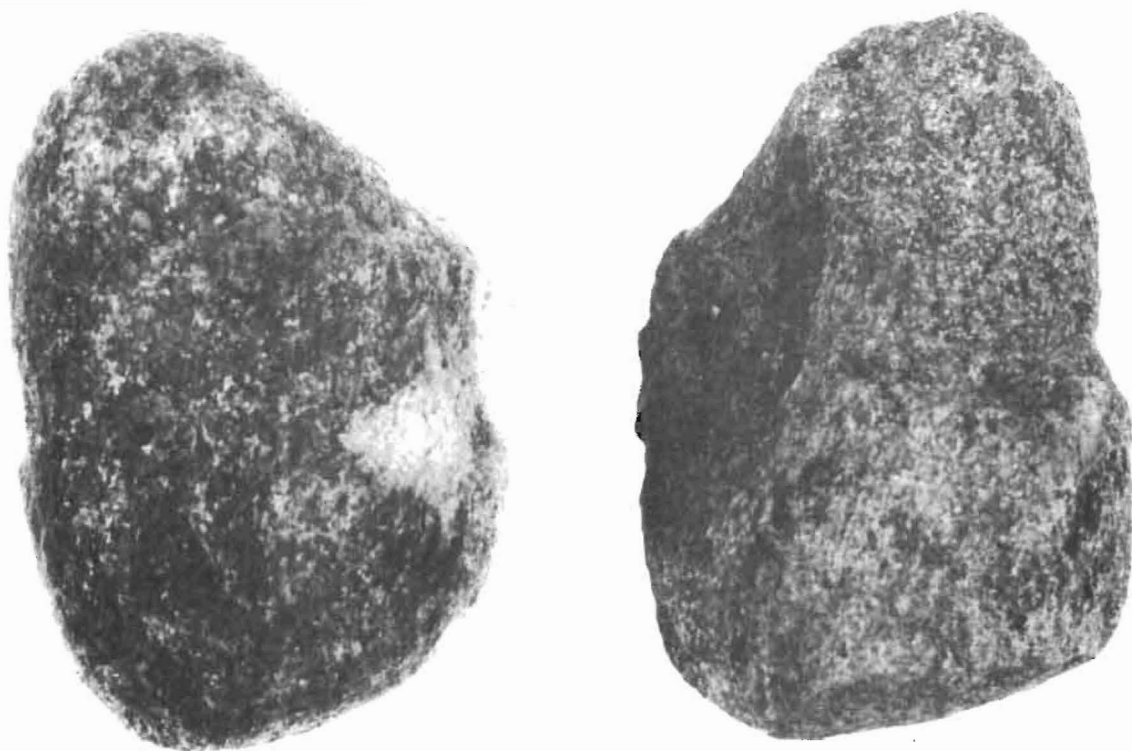

Fig. 64. 2 steinkøller fra lok.23, V-lige område.
C 4525-28.

Fig. 65. Spisser fra oppå neset, lok. 26. Nederst t.v.: pilespisser, de øvrige er deler av større spisser. Alt av kvartsitt og kvarts.

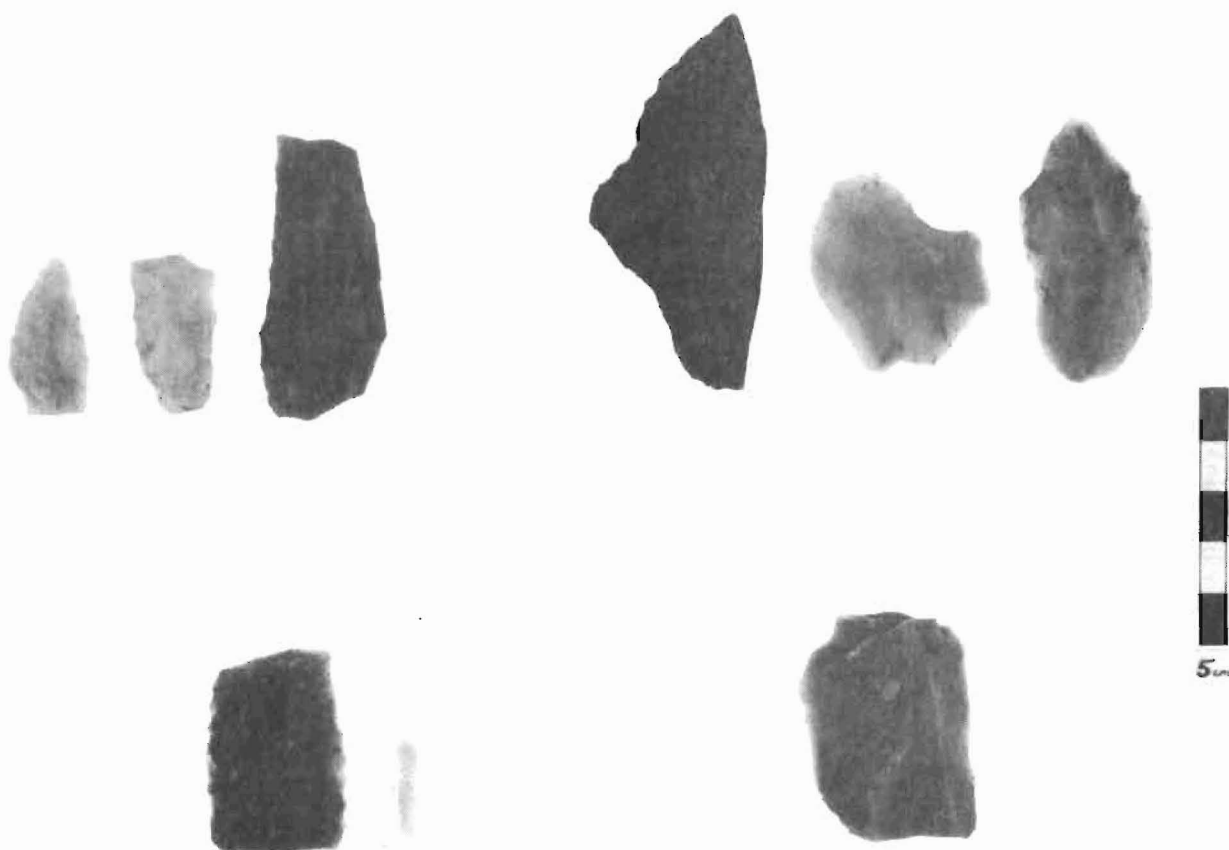

Fig. 66. Øverst t.v., fra v.: Retusjert spiss, retusjert tange (av antatt spiss) og retusjert flekke, alt fra lok.10. Øverst t.h., fra v.: Retusjert avslag, avslag med retusj oppe t.h. (skraper samt avslag med konveks retusj (skraper). Alt fra lok.23, Ø-lige del. Nederst t.v.: Basalparti av spiss, fra lok. 39. Mikroflekk fra lok. 31. Nederst t.h.: Avslag med retusj evt. slitespor (skraper), fra lok. 16. Alt av kvartsitt og kvarts.

Fig. 67. T.v.: Søkke av kleber fra lok. 25. I midten avslag med konveks retusj (skraper), fra lok. 28. T.h.: Avslag med konveks retusj (skraper), fra lok. 6. Begge sistnevnte av kvartsitt.

Fig. 68. T.v.: 1 flekke, 3 flekkelignende avslag og 2 mikroflekker, C 4525-10. fra stranda, lok.34. T.h.: Mikroflekke, flekke og spiss fra lok. 32. Kvartsitt.

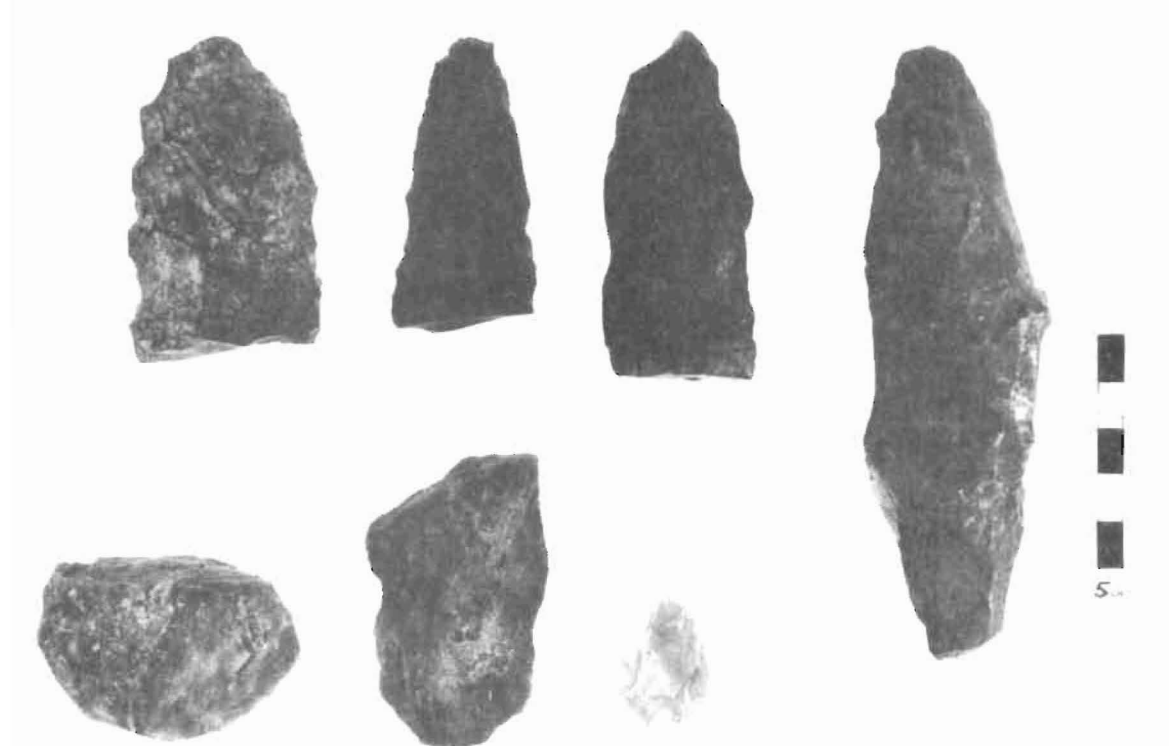

Fig. 69. Helt t.h.: Spissemne, nederst t.v. avslag m. konveks retusj (skraper), de øvrige er deler av spisser. Fra stranda ved nesets fot, lok.26. Kvartsitt.

Fig. 70. Fra v.: Uregelmessig kjerne og 2 kjermer med to plattformer. C 4525-24. Fra lok. 23, V-lige område. T.h.: konisk kjerne, fra stranda lok. 26.

RAPPORT ARKEOLOGISK SERIE

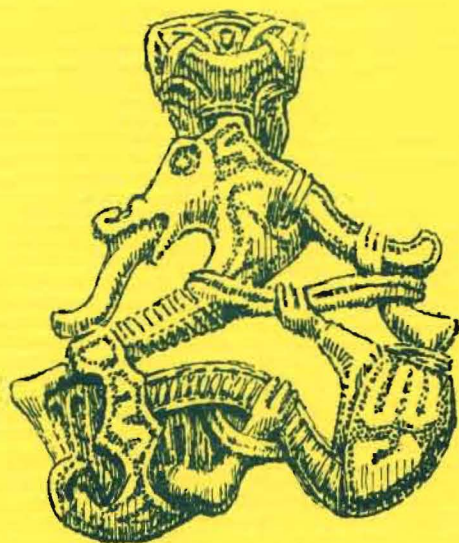
1982

1. Stenvik, Lars F. : Verneplan for vassdrag. Arkeologiske kulturminner i Ognavassdraget, Nord-Trøndelag.
2. Stenvik, Lars F.: Verneplan for vassdrag. Arkeologiske kulturminner i Stjørdalsvassdraget, Nord-Tr.lag.
3. Stenvik, Lars F.: Verneplan for vassdrag. Arkeologiske kulturminner i Gaulavassdraget, Sør-Trøndelag
4. Stenvik, Lars F.: Verneplan for vassdrag. Arkeologiske kulturminner i Drivavassdraget, Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal.
5. Stenvik, Lars F.: Verneplan for vassdrag. Arkeologiske kulturminner i Høylandsvassdraget, Nord-Tr.lag.
6. Stenvik, Lars F.: Verneplan for vassdrag. Arkeologiske kulturminner i Sørlivassdraget, Nord-Tr.lag.
7. Christophersen, Axel: Oppmåling og undersøkelse av åkerreiner på Talmo, Leksvik og Rinnmoen/Eid, Høylandet, Nord-Trøndelag.
8. Årshefte 1981.
Fastner, Jørgen : Marinarkeologi i Trøndelag i de senere år.
Pettersen, Kristian: Steinalderlokaliteten Fiskløysa. Noen kildeproblemer fra steinalderen langs vassdrag.
Sognnes, Kalle : Kristen Rolseth Møllenhuss 1922-1981. Biografi over avhandlinger og artikler 1950-1980.
" " : Undersøkingar på Hæreid i Eidfjord, Hordaland.
Stalsberg, Anne : Hver mann har ei hauk på hånd... ei heller falk på sverd..
9. Pettersen, Kristian: Steinalder på Vega. En introduksjon og et analyseforsøk.
10. Sognnes, Kalle : Helleristninger i Stjørdal, I. Skatval sogn.
11. Fenne, Øyvind : Nyare tids kulturminne på Nord-Fosen.
12. Pettersen, Kristian: Undersøkelse av ei uvanlig grav fra Snåsa.
13. Pareli, Leif : Samiske kulturminner på Nord-Fosen.

1983

1. Pettersen, Kristian: Øvre Glomma. Arkeologiske undersøkelser 1982 i forbindelse med konsesjonssøknad.

ISBN 82-7126-333-1
ISSN 0332-8546